

Załącznik do Uchwały LXXI/521/2023

Rady Miejskiej w Kcyni
z dnia 28 grudnia 2023 r.

GMINNA STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
NA LATA 2024-2031

SPIS TREŚCI

I. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA	3
1. Czym jest strategia rozwiązywania problemów społecznych?.....	3
2. Prace nad strategią.....	8
3. Analiza wyników ankiety diagnostycznej.....	8
4. Pomoc społeczna na terenie gminy Kcynia.....	17
5. Diagnoza sytuacji społecznej.....	20
a) demografia,.....	20
b) bezrobocie,.....	22
c) bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,.....	29
d) seniorzy,.....	32
e) niepełnosprawność i zależność od drugiej osoby,.....	37
f) bezpieczeństwo publiczne,.....	47
g) przemoc domowa,.....	53
h) bezdomność i mieszkalnictwo,.....	60
i) edukacja i opieka nad dzieckiem,.....	61
j) sport,.....	66
k) kultura,.....	66
l) przeciwdziałanie alkoholizmowi i narkomanii,.....	71
ł) ekonomia społeczna, organizacje pozarządowe i wolontariat,.....	73
m) ochrona zdrowia.....	85
6. Analiza SWOT.....	86
II. CZĘŚĆ PROGRAMOWA	88
1. Misja, cele i kierunki niezbędnych działań.....	88
2. Ramy finansowe strategii.....	92
3. Monitoring.....	93

I. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

1. CZYM JEST STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH?

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2023, poz. 901 ze zm.) nakłada na gminę zadania o charakterze obowiązkowym, do których należy m.in. opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Strategia ta ma zawierać w szczególności:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej, w tym określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kcynia na lata 2024-2031 jest dokumentem określającym plany w sferze szeroko rozumianej polityki społecznej na poziomie lokalnym. Dokument ten ma zidentyfikować problemy i wskazać sposoby ich rozwiązywania, przyczyniając się tym samym do poprawy warunków życia mieszkańców. Strategia ma:

- a) ustalać priorytety,
- b) wyznaczać kierunki działania,
- c) wpływać na koncentrację zasobów,
- d) planować,
- e) podejmować trafne decyzje,

- f) pomagać w ocenie osiągniętych efektów,
- g) wytyczać kierunki i sposób wspierania mieszkańców gminy bądź miasta, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób z trudnościami, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym,
- h) kreować lokalną politykę społeczną.¹

Strategia rozwiązywania problemów społecznych ukierunkowana jest na rozwijanie form pracy socjalnej oraz współdziałanie wielu instytucji, takich jak pomoc społeczna, oświata, służba zdrowia, policja, prokuratura czy urząd pracy działających w różnych obszarach polityki społecznej. Jest ona ściśle związana i wpisuje się w główne kierunki działań *Strategii Rozwoju Gminy Kcynia na lata 2024-2031* obejmując swym zakresem tematykę rozwoju społecznego i wyrównywania szans wszystkich członków naszej społeczności.

Posiadanie strategii jest niejednokrotnie jednym z podstawowych wymogów ubiegania się o środki zewnętrzne. Skuteczność wyznaczonych w niej działań będzie zależała zarówno od posiadanych przez gminę środków finansowych jak i współpracy instytucji i osób włączonych w jej realizację.

Jest to dokument otwarty na modyfikacje, uwagi i spostrzeżenia, po to by przyjąć więcej niż jeden punkt widzenia w podejmowaniu działań zmierzających do umożliwienia rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji, których nie są w stanie pokonać same.

Poza ustawą o pomocy społecznej, z której wprost wynikają działania skierowane dla osób wymagających pomocy oraz obowiązek tworzenia strategii rozwiązywania problemów społecznych, na treść niniejszego dokumentu wpływ mają inne akty prawne, w szczególności:

- 1) ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym ,
- 2) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi ,
- 3) ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych ,
- 4) ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów
- 5) ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,
- 6) ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych ,
- 7) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- 8) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,

¹ Zob. Strategie rozwiązywania problemów społecznych. Poradnik metodyczny. Lublin 2020, s. 8

- 9) ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- 10) ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ,
- 11) ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów
- 12) ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny ,
- 13) oraz ustawy i akty wykonawcze z zakresu bezpieczeństwa publicznego, edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest spójna z dokumentami wyższego rzędu, takimi jak:

1) **Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030** - Agenda określa 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju (ang. Sustainable Development Goals, SDGs) oraz związanych z nimi 169 zadań (ang. targets), które mają zostać osiągnięte przez świat do 2030 roku. Dotyczą one osiągnięć w 5 obszarach – tzw. 5xP: ludzie (ang. people), planeta (ang. planet), dobrobyt (ang. prosperity), pokój (ang. peace), partnerstwo (ang. partnership).²

² <https://kampania17celow.pl/raporty/przekształcamy-nasz-swiat-agenda-na-rzecz-zrownowazonego-rozwoju-2030/>

2) Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju - przedstawia nowy model rozwoju – rozwój odpowiedzialny oraz społecznie i terytorialnie zrównoważony.

SOR zmierza do zmiany struktury gospodarki na rzecz uczynienia jej bardziej innowacyjną, efektywnie wykorzystującą zasoby kapitału rzeczowego i ludzkiego.

Głównym celem SOR jest „Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym”. Oczekiwanym efektem realizacji Strategii będzie wzrost zamożności Polaków oraz zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

W Strategii wyszczególniono także cele szczegółowe:

I. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną (obszary: Reindustrializacja, Rozwój innowacyjnych firm, Małe i średnie przedsiębiorstwa, Kapitał dla rozwoju, Ekspansja zagraniczna);

II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony (obszary: Spójność społeczna, Rozwój zrównoważony terytorialnie);

III. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu (obszary: Prawo w służbie obywatelom i gospodarce, Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem, E-państwo, Finanse publiczne, Efektywność wykorzystania środków UE)

oraz obszary wpływające na osiągnięcie celów Strategii: Kapitał ludzki i społeczny, Cyfryzacja, Transport, Energia, Środowisko, Bezpieczeństwo Narodowe.³

3) Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Celem głównym Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 jest efektywne wykorzystanie wewnętrznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i

³ <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/informacje-o-strategii-na-rzecz-odpowiedzialnego-rozwoju>

przestrzennym. Dookreśla on zatem II cel szczegółowy SOR – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. Cel główny polityki regionalnej do roku 2030 będzie realizowany w oparciu o trzy uzupełniające się cele szczegółowe:

- Cel szczegółowy I: Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym;
- Cel szczegółowy II: Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych;
- Cel szczegółowy III: Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie. ⁴

4) Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+.

Celem nadrzędnym „Strategii Przyspieszenia 2030+” jest : „Jakość życia typowa dla wysokorozwiniętych regionów europejskich”.

Cel ten zamierza się osiągnąć poprzez koncentrację działań w czterech obszarach tematycznych rozwoju: Obszar Społeczeństwo, Obszar Gospodarka, Obszar Przestrzeń, Obszar Spójność.

W ramach Obszaru Społeczeństwo dążyć się będzie do zasadniczej poprawy szeroko rozumianego poziomu rozwoju społecznego, zwłaszcza w aspekcie zmian postaw społecznych i rozwoju edukacji. Cele operacyjne w ramach tego obszaru dotyczą edukacji, aktywności społecznej, zdrowia, kultury i sportu. ⁵

5) Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie nakielskim na lata 2021-2026;

Misją strategii jest budowa powiatowego zintegrowanego systemu pomocy społecznej, który ma służyć wspieraniu i integracji osób i rodzin z szczególnego ryzyka.

Celami strategicznymi są : opieka nad dzieckiem i rodziną, integracja grup podatnych i zagrożonych marginalizacją oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz zintegrowana polityka społeczna i rozwój zasobów społecznych.

6) Strategia rozwoju gminy Kcynia

W ramach celu strategicznego I. Zintegrowane i aktywne społeczeństwo cel operacyjny wyodrębnione zostały m.in. cele operacyjne, które skupiają się na aspektach społecznych:

⁴ <https://www.gov.pl/web/ia/krajowa-strategia-rozwoju-regionalnego-2030-ksrr> stan na 30.11.2023

⁵ https://kujawsko-pomorskie.pl/wp-content/uploads/pliki/2022/planowanie/20221102_strategia/plan_realizacji_sr_w_2030.pdf

aktywna polityka senioralna, dostosowana oferta wspierająca osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, wysoka jakość edukacji wraz z dostosowanym zapleczem infrastrukturalnym, atrakcyjna oferta kulturalno-turystyczna oraz sportowa i rekreacyjna Gminy.

2. PRACE NAD STRATEGIĄ

Do prac nad strategią zaangażowani zostali pracownicy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kcyni, Urzędu Miejskiego w Kcyni, GCKiB w Kcyni.

Dane do opracowania pozyskano z odpowiednich instytucji Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kcyni, Urząd Miejski w Kcyni, Powiatowy Urząd Pracy w Nakle nad Notecią, Komisariat Policji w Kcyni, Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kcyni, Zespół Interdyscyplinarny w Kcyni, Gminne Centrum Kultury i Biblioteki w Kcyni, Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Nakle, Komisariat Policji w Kcyni, sprawozdań, oceny zasobów pomocy społecznej, danych wykorzystywanych do opracowania gminnej strategii rozwoju oraz ogólnodostępnych źródeł (np. opracowania GUS).

3. ANALIZA WYNIKÓW ANKIETY DIAGNOSTYCZNEJ

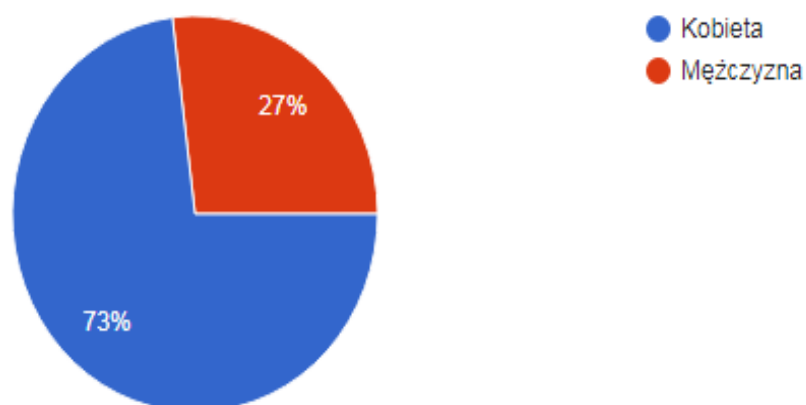
Aby zapewnić czynny udział społeczeństwa w opracowaniu niniejszej strategii Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kcyni rozdystrybuował ankiety diagnostyczne oraz umieścił je na stronach internetowych.

W określonym terminie spłynęło 215 wypełnionych ankiet.

Wykres Nr 1. Charakterystyka ze względu na płeć

Dane osoby wypełniającej:

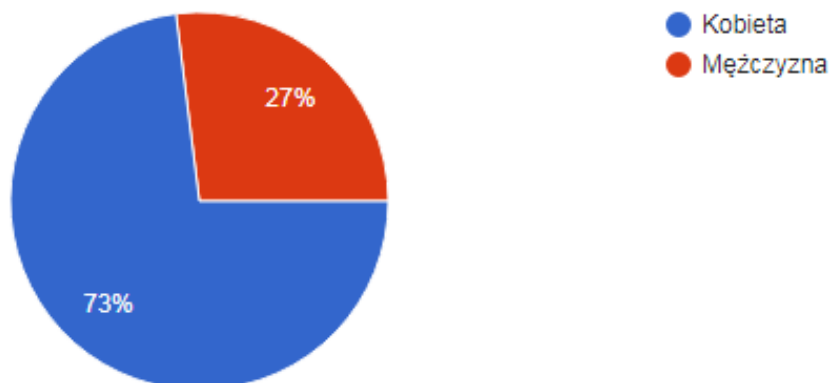
215 odpowiedzi

Wykres Nr 2. Charakterystyka ze względu na wiek

Dane osoby wypełniającej:

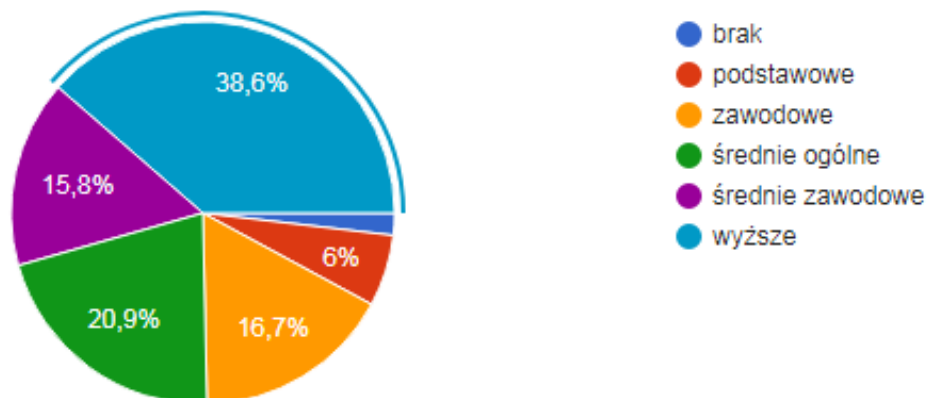
215 odpowiedzi

Wykres Nr 3. Charakterystyka ze względu na wykształcenie

Wykształcenie:

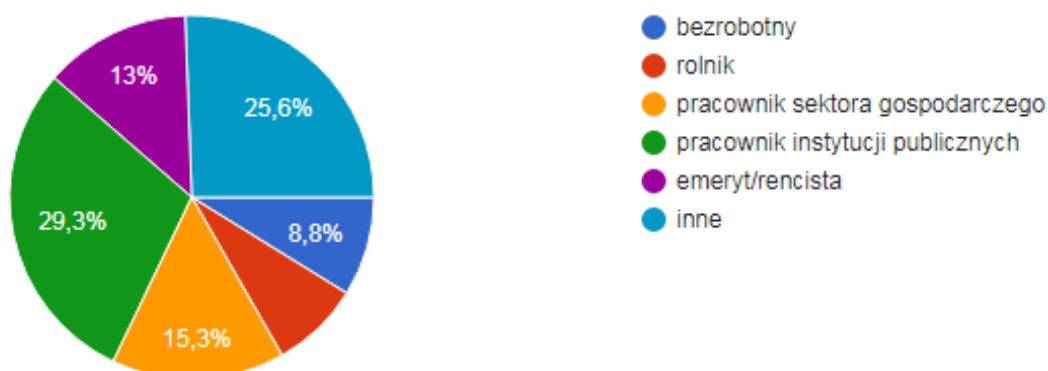
215 odpowiedzi

Wykres Nr 4. Charakterystyka ze względu na grupy zawodowe

Grupa zawodowa

215 odpowiedzi

Respondentów zapytano jak oceniają poszczególne sfery życia w skali od 5 do 1, gdzie 5 to bardzo dobrze, a 1 to bardzo źle. Pod każdym pytaniem zostawiono miejsce na uwagi, np. określenie największego problemu w danej sferze, pomysłów na jego rozwiązanie itp.

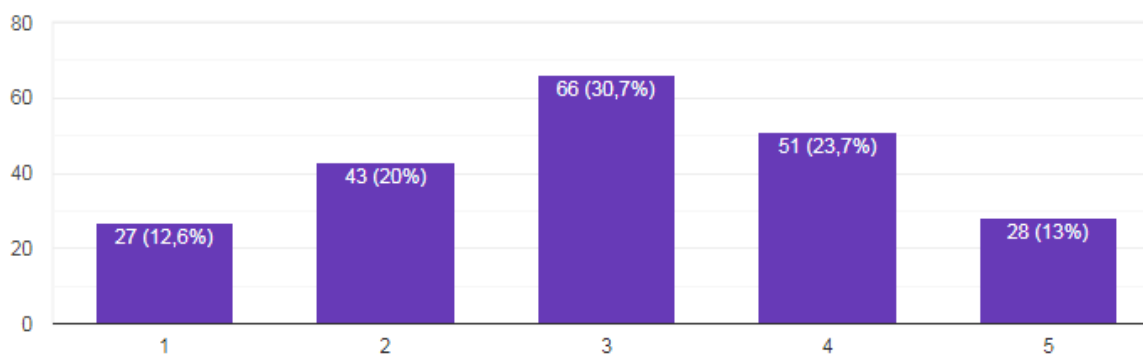
Wykres Nr 5. Dostęp do towarów i usług

Jak oceniasz:

 Kopiuuj

1. dostęp do towarów i usług:

215 odpowiedzi

Uwagi ankietowanych skupiały się wokół braku połączeń komunikacyjnych, braku podstawowych usług rzemieślniczych, np. szewca, stolarza, szklarza oraz specjalistów mogących świadczyć usług dla starszych, np. hydraulika, elektryka, braku miejsc pracy, braku miejsc parkingowych, utrudniających dostęp do zakupów. Ponadto wskazywano, iż ceny towarów są wyższe niż w gminach ościennych. Wymieniano brak lub ograniczony dostęp do usług gastronomicznych, pasaży czy galerii handlowych, sklepów znanych sieci handlowych.

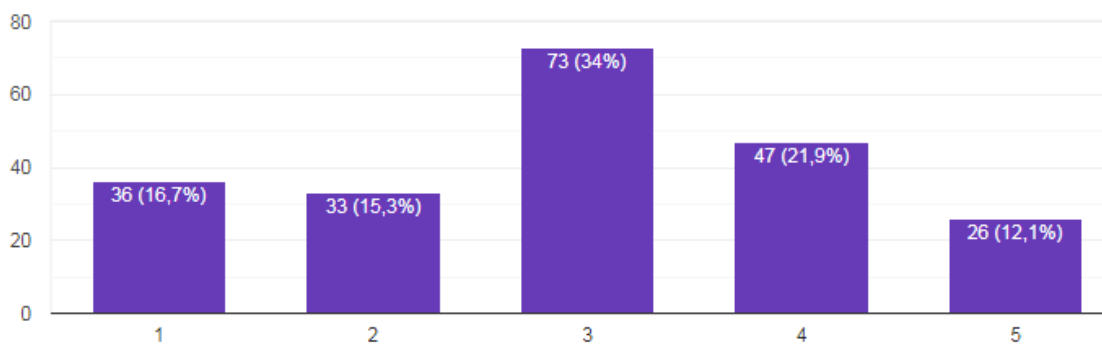
Jako rozwiązania problemów podawano naliczanie opłat za parkingi / parkomaty, podjęcie współpracy międzywojewódzkiej, pomoc dla przedsiębiorców w rozliczaniu działalności, zwolnienia z podatków, rozwijanie przemysłu, rozwój dróg rowerowych, organizację zajęć dla dzieci i młodzieży.

Wykres Nr 6. Dostęp do usług społecznych

2. dostęp do usług społecznych:

 Kopiuuj

215 odpowiedzi

Ankietowani w wypowiedziach zauważali braki w zakresie aktywizacji zawodowej, braki w zakresie socjalnego budownictwa mieszkaniowego, brak hotelu, restauracji, siłowni, basenu. Wyrażono sprzeciw przeciw „rozdawnictwu” dla bezrobotnych. Jako pomysły zmian odnotowano w szczególności: zwiększenia połączeń autobusowych, poprawy stanu dróg, powstania domu dziennego pobytu, budowę hali sportowej dostosowanej do większej ilości dyscyplin sportu.

Dostęp do usług medycznych w zakresie:

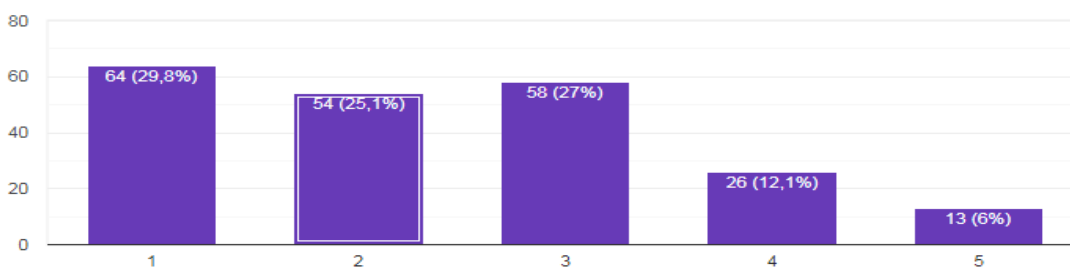
a. Wykres Nr 7. Podstawowej opieki zdrowotnej

3. dostęp do usług medycznych w zakresie:

 Kopiuuj

-podstawowej opieki zdrowotnej

215 odpowiedzi

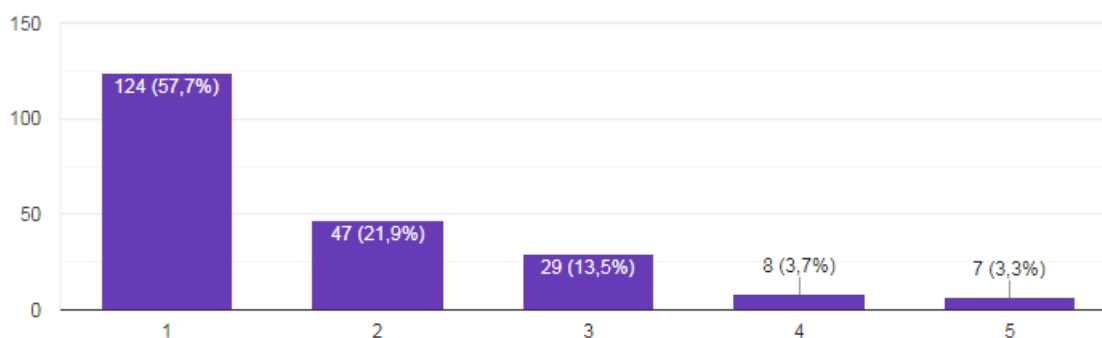

b. Wykres Nr 8. Specjalistycznej opieki zdrowotnej

-specjalistycznej opieki zdrowotnej

 Kopiuuj

215 odpowiedzi

Ankietowani zgłaszali duże trudności w telefonicznej rejestracji do lekarza POZ, długie kolejki do specjalistów, zbyt małą ilość specjalistów, brak dojazdów do specjalistów, brak stomatologa na NFZ, trudności w dostępności do lekarza w godzinach popołudniowych, brak konkurencyjności w ramach POZ.

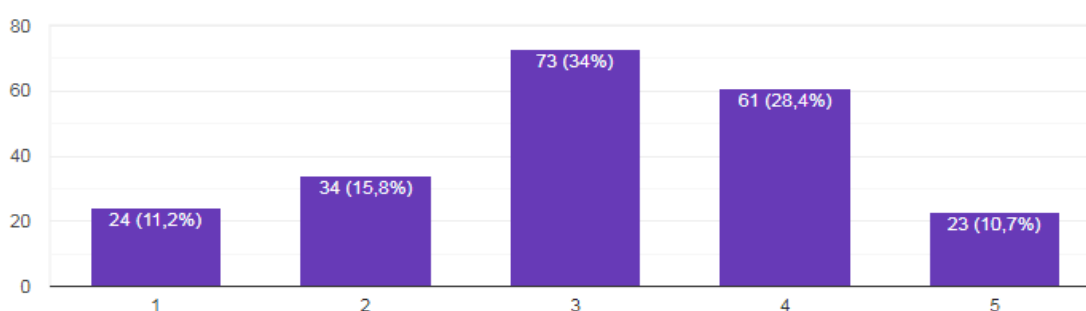
Jako rozwiązania problemów proponowano rejestrację internetową, zapewnienie dostępu do specjalistów, budowę centrum medycznego, stworzenie kąpielicy dla dzieci.

Wykres Nr 9. Dostęp do usług edukacyjnych

4. dostęp do usług edukacyjnych:

 Kopiuuj

215 odpowiedzi

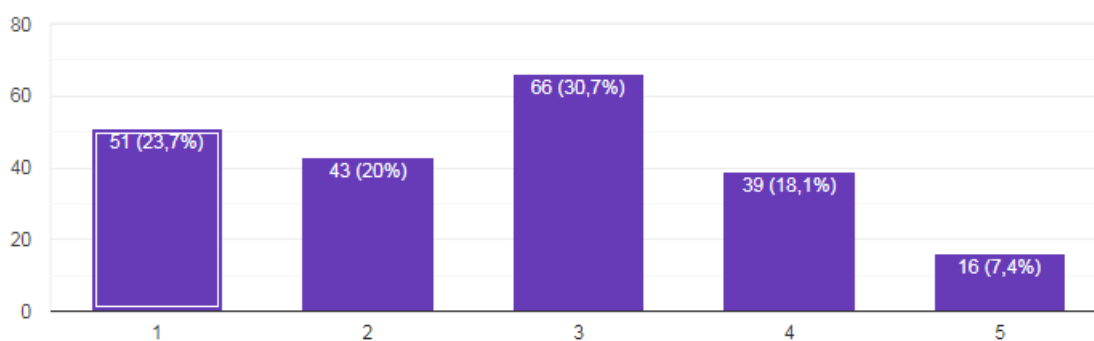
Przykładowe uwagi ankietowanych koncentrowały się wokół słabego połączenia komunikacyjnego z Nakłem i braku połączenia z Wągrowcem, braku nowoczesnych rozwiązań w szkołach, braku szafek w szkołach, konieczności korzystania z korepetycji, brak sali zabaw dla dzieci, konieczności zmian w prawie, małego wyboru kierunków kształcenia na poziomie szkoły średniej,

Wykres Nr 10. Dostęp do opieki nad małym dzieckiem

5. dostęp do opieki nad małym dzieckiem:

 Kopiuj

215 odpowiedzi

Przykładowe uwagi ankietowanych: brak żłobka, słaby poziom zajęć dodatkowych dla najmłodszych, brak dostępu do opiekunek,

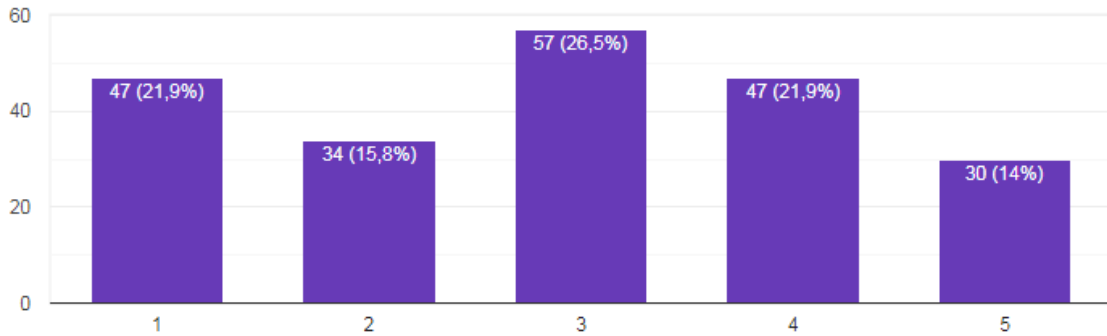
Proponowano utworzenie żłobka publicznego, klubu dziecięcego, sali zabaw, zwiększenie miejsc w przedszkolu, poszerzenie godzin otwarcia Orlika.

Wykres Nr 11. Dostęp do usług kulturalnych

6. dostęp do usług kulturalnych:

 Kopiuj

215 odpowiedzi

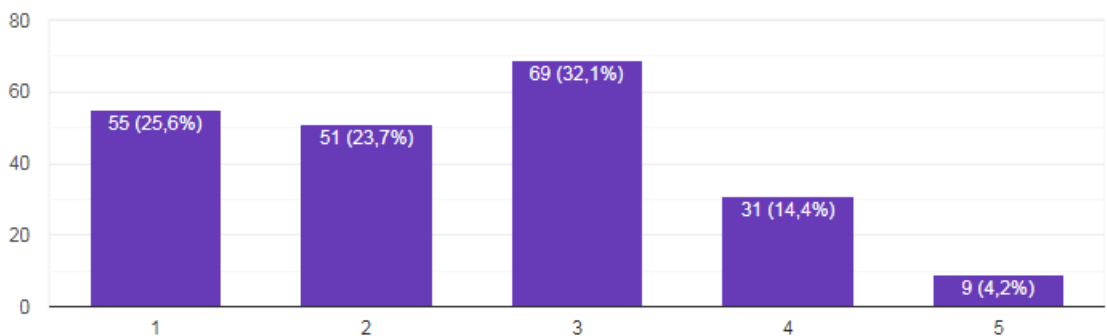
Uwagi ankietowanych odnosiły się do braku większej sali na organizację koncertów, kina, braku funduszy na poszerzenie działalności GCKiB. Proponowano organizację większej ilości wyjazdów kulturalnych np. do Bydgoszczy, otwarcie kręgielni, kina, miejsc z których korzystałaby młodzież, poszerzenie działalności kulturalnej.

Wykres Nr 12. Dostęp do usług dla osób niepełnosprawnych i zależnych od innych

7. dostęp do usług dla osób niepełnosprawnych i zależnych od innych:

 Kopiuj

215 odpowiedzi

Przykładowe uwagi ankietowanych: brak samochodu do przewozu osób niepełnosprawnych, w wielu sklepach brak podjazdów dla osób niepełnosprawnych, brak terapii dla osób niepełnosprawnych, brak wind w instytucjach.

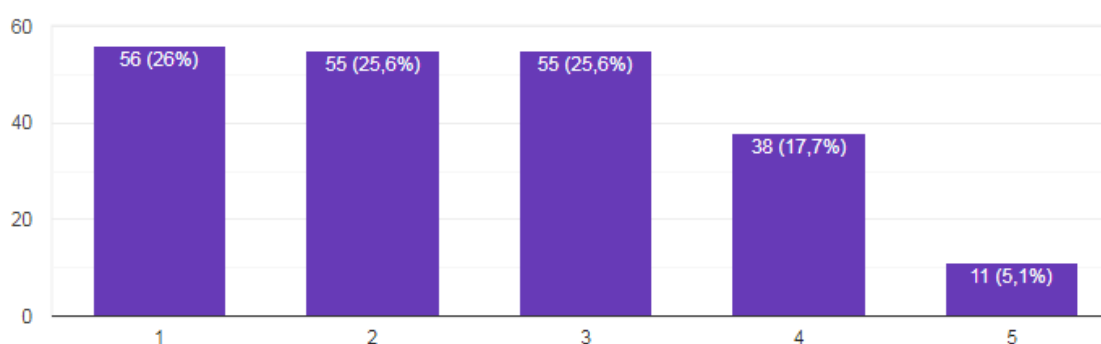
Wyrażano propozycje utworzenia warsztatów terapii zajęciowej, organizacji zajęć dla opiekunów osób niepełnosprawnych.

Wykres Nr 13. Dostęp do usług dla osób uzależnionych

8. dostęp do usług dla osób uzależnionych:

 Kopiuj

215 odpowiedzi

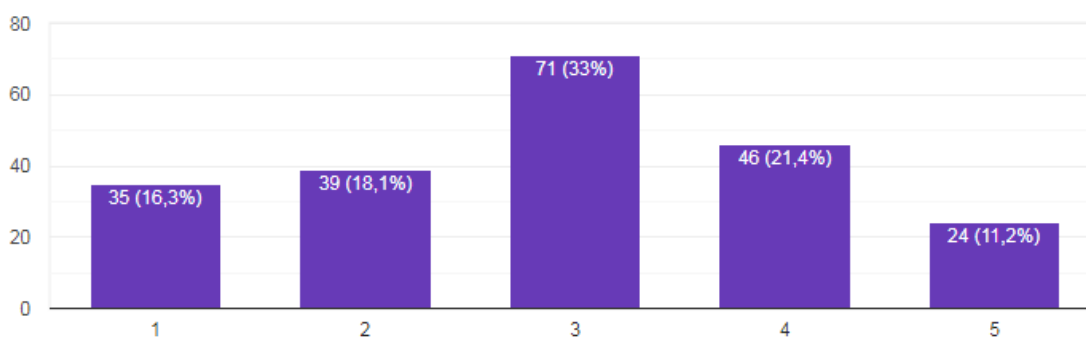
Uwagi ankietowanych dotyczyły małej świadomości społecznej o usługach tego typu, utrudnionych dojazdach na terapię. Proponowano spotkania z ludźmi, którzy wyszli z nałogu.

Wykres Nr 14. Stan bezpieczeństwa

9. stan bezpieczeństwa:

 Kopiuj

215 odpowiedzi

Ankietowani zwracali uwagę na brak oświetlenia w nocy, brak ścieżek rowerowych , brak świateł na przejściach dla pieszych.

4. POMOC SPOŁECZNA NA TERENIE GMINY KCYNIA

Celem pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. W dzisiejszych czasach, mimo szybkiego rozwoju gospodarczego, wciąż mamy do czynienia z zacołaniem, biedą i innego rodzaju kryzysami dotykającymi mieszkańców naszej gminy.

Warto zwrócić uwagę na konieczność zmiany postrzegania instytucji pomocy społecznej. Mimo, iż po zmianach ustrojowych od 1990 r. funkcjonuje w Polsce pomoc społeczna, to nie dość , że w nazewnictwie ale i co gorsza w świadomości wielu osób system ten nadal funkcjonuje jako „opieka”. W jednym słowie „pomoc” znajduje się cała filozofia przemian. Otóż państwo i najbliższy mieszkańcowi samorząd nie mają się klientem „opiekować” - czyli wyręczać i przyzwalać na bierne korzystanie z zasiłków, a mu pomagać, co znaczy profesjonalnie kierować i wspierać w drodze do wyjścia z trudnej sytuacji. Korzystający ze świadczeń muszą zdawać sobie sprawę, że w celu uzyskania pomocy muszą współpracować z pracownikiem socjalnym, spełniać konkretne wymagania i wykazać się jakąkolwiek inicjatywą. W takim działaniu dostrzega się właściwe podejście do skutecznej pomocy – doprowadzenie do takiego stanu, w którym osoby będą w stanie samodzielnie przezwyciężyć dotykające je problemy i prowadzić samodzielną egzystencję oraz odzyskają bądź nabędą najważniejszą cechę – poczucie własnej wartości i wiarę we własne możliwości. Z drugiej jednak strony, starzejące się społeczeństwo powoduje konieczność wdrażania wzmożonej funkcji opiekuńczej państwa w zakresie usług społecznych skierowanych do osób wymagających pomocy osoby drugiej.

Złudnym byłoby założenie, że z wymienionej grupy uda się wyprowadzić wszystkich tkwiących długotrwale w systemie pomocy społecznej. Ważne natomiast jest zwrócenie uwagi na osoby posiadające określony potencjał i wyłowienie ich spośród zagrożonych społecznie oraz dążenie do skierowania ich na drogę wyjścia z kryzysu. Na tym polega jedna z zasad życia społecznego – zasada pomocniczości, która mówi, że większe społeczności zobowiązują się do „uzupełniającej pomocy” w stosunku do mniejszych - struktura wyższa ma więc wspomagać, wspierać i pobudzać do działania, pozwolić na świadome przedsięwzięcia, a nie wyręczać

osoby w tym, z czym mogą sobie poradzić we własnym zakresie. Jednostka mobilizowana do działania powinna być wspierana przez zasoby ludzkie i instytucjonalne, tj. rodzinę, sąsiadów, przyjaciół, instytucje samorządowe i organizacje pozarządowe.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej jest jednostką organizacyjną realizującą zadania w zakresie pomocy społecznej. Został utworzony 1 kwietnia 1990 r. na podstawie uchwały Rady Narodowej Miasta i Gminy w Kcyni Nr IX/55/90 z dnia 23 lutego 1990 r. oraz Zarządzenia Nr 2/90 Naczelnika Miasta i Gminy w Kcyni z dnia 30 marca 1990 r.

Do zadań Ośrodka należy w szczególności:

- 1) przyznawanie i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń;
- 2) świadczenie pracy socjalnej;
- 3) prowadzenie i rozwijanie niezbędnej infrastruktury socjalnej;
- 4) analiza i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
- 5) realizacja zadań wynikających z rozeznanych potrzeb społecznych;
- 6) rozwijanie nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Ośrodek realizuje ponadto zadania, m.in. z zakresu świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, pomocy materialnej o charakterze materialnym dla uczniów, wspierania rodziny, karty dużej rodziny. Koordynuje działania związane z funkcjonowaniem Zespołu Interdyscyplinarnego skupiającego przedstawicieli służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. Większość działań finansowanych przez Gminną Komisję Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych odbywa się w siedzibie Ośrodka. Ponadto świadczy poradnictwo psychologiczne, rodzinne i socjalne.

Z pomocy społecznej korzystają osoby, których egzystencja godna człowieka w jakikolwiek sposób została naruszona. Mówi się o jej pięciu składnikach: w sensie fizycznym, ekonomicznym, emocjonalnym, społecznym i politycznym. Rozpatrując w/w kwestię, można przyjąć, że człowiek godnie egzystujący to taki, który: ma zapewnione odpowiednie warunki życia, tj. mieszkanie, żywność, odzież, bezpieczeństwo fizyczne; posiada wystarczające środki materialne, ma poczucie szczęścia i dobrobytu, potrafi tworzyć stałe, harmonijne interakcje z innymi osobami, wnosi wkład własny do podtrzymywania ładu społecznego oraz ma poczucie

bezpieczeństwa politycznego, które pozwala mu zapewnić sobie i bliskim egzystencję w pozostałych aspektach.

W ciągu ostatnich lat świadczeń z pomocy społecznej udzielono w szczególności z następujących powodów:

Tabela Nr 1. Powody przyznawania świadczeń z pomocy społecznej.

LP.	Powody korzystania z pomocy społecznej w latach 2019-2021	LICZBA RODZIN			
		2019	2020	2021	2022
1.	ubóstwo	478	446	391	348
2.	bezdomność	16	13	16	24
3.	potrzeba ochrony macierzyństwa i wielodzietności	72	74	52	55
4.	bezrobocie	319	297	284	242
5.	niepełnosprawność	216	212	195	202
6.	długotrwała lub ciężka choroba	247	244	215	254
7.	bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (rodziny niepełne i wielodzietne)	50	47	51	43
8.	trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	5	8	13	11
9.	przemoc w rodzinie	11	6	7	5
10.	alkoholizm	21	26	29	37

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRPiPS-03 – sprawozdanie roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach w latach 2019-2022

Rodzynom korzystającym z pomocy społecznej udzielono wsparcia głównie z powodów: ubóstwa, bezrobocia, niepełnosprawności oraz długotrwałej bądź ciężkiej choroby. Ubóstwo oznacza spełnienie ustawowego kryterium dochodowego. Nie może ono być jedynym powodem przyznania pomocy, to znaczy, że musi występować jednocześnie z co najmniej jednym powodów wymienionych w art. 7 pkt. 2-15 ustawy o pomocy społecznej. Warto zaznaczyć, że w jednej rodzinie mogą występować różne problemy.

Powyższe powody stanowią punkt wyjścia do określenia potrzeb i problemów mieszkańców gminy Kcynia.

Ustawa o pomocy społecznej określa, że pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej która ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

W 2022 r. liczba mieszkańców w Gminie Kcynia wyniosła 12.688 i uległa zmniejszeniu w stosunku do roku poprzedniego o 187 osób. Pomocą społeczną zostało objętych 550 rodzin tj. o 94 rodziny mniej niż w roku 2019. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w stosunku do liczby mieszkańców w 2019r. uległ zmniejszeniu z 10,95 % na 8,81%.

Tabela Nr 2. Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej.

Rok	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej	Liczba mieszkańców wg stanu na dzień 31 grudnia	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców
2019	644	1456	13.292	10,95%
2020	616	1401	13.063	10,72%
2021	556	1165	12.875	9,05%
2022	550	1118	12.688	8,81%

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRPiPS-03 – sprawozdanie roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach w latach 2019-2022 oraz danych Ewidencji Ludności.

5. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

a) DEMOGRAFIA

Gmina Kcynia została utworzona w 1973 r., od 1999 r. należy do powiatu nakielskiego. Stanowi integralną część Pałuk. Położona jest przy granicy z województwem wielkopolskim i sąsiaduje z gminami: Szubin, Nakło, Sadki, Żnin (województwo kujawsko - pomorskie) i Gołańcz, Wapno (województwo wielkopolskie).

Na przestrzeni lat tj. 2019-2022 zauważyć można systematyczny spadek liczby ludności. Szczegółowe dane przedstawia niżej zamieszczona tabela.

Tabela Nr 3. Liczba mieszkańców gminy Kcynia w latach 2019-2022 (stan na 31.12)

	2019	2020	2021	2022
Mieszkańcy ogółem	13.291	13.061	12.875	12.688
W tym kobiety	6.618	6.512	6.398	6.323
W tym mężczyźni	6.673	6.549	6.477	6.365

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UM Kcynia

Można przypuszczać, że migracja mieszkańców gminy Kcynia poza jej granice ma głównie charakter zarobkowy tj. zmiana miejsca zamieszkania w związku ze znalezieniem pracy poza gminą Kcynia, z uwagi na małą liczbę zakładów pracy i tym samym wolnych miejsc pracy w miejscu zamieszkania.

Tabela Nr 4. Struktura wiekowa ludności gminy Kcynia w latach 2010-2013 (stan na 31.12)

Wiek	2019	2020	2021	2022
przedprodukcyjny	2.639	2.568	2.507	2.464
produkcyjny	8.249	8.079	7.890	7.679
poprodukcyjny	2.403	2.414	2.478	2.545
Ogółem	13.291	13.061	12.875	12.688

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UM Kcynia

Z analizy struktury ludności wg ekonomicznych grup wieku w latach 2019-2022 wynika, że z roku na rok zmniejsza się liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, natomiast wzrasta w wieku poprodukcyjnym. Zmiany te są objawem starzenia się społeczeństwa.

Wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym zależy od wydłużenia życia, natomiast zmniejszenie liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym od spadku rozrodzności, przez co maleje odsetek dzieci i młodzieży. Wzrost odsetka ludzi starszych prowadzi do zachwiania równowagi liczbowej między warstwą ludności pracującej i produkującej, a tymi warstwami, które żyją na koszt ludności pracującej (dzieci, młodzież ucząca się, emeryci)⁶. Sytuacja ta powoduje konieczność dopasowania usług społecznych do rosnących potrzeb osób starszych, które

6. www.inp.uni.opole.pl/geronto/starzenie.html , stan na dzień 15.06.2015 r.

dotyczyć powinny m.in. pomocy w dostępie do usług medycznych (w tym rehabilitacji), usług opiekuńczych oraz organizacji czasu wolnego.

Tabela Nr 5 . Ruch naturalny ludności gminy Kcynia w latach 2019-2022

	2019	2020	2021	2022
liczba urodzeń żywych	128	119	110	93
liczba zgonów	142	184	154	172
przyrost naturalny	-14	-65	-44	-79

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UM Kcynia.

Saldo przyrostu naturalnego w latach 2019-2022 przyjmuje wartości ujemne, gdyż liczba zgonów przewyższa liczbę żywych urodzeń.

b) BEZROBOCIE

Pojęcie bezrobocia

Pojęcie bezrobocia jako zjawiska społecznego definiowane jest jako proces polegający na zwiększaniu się liczby osób nieznajdujących zatrudnienia, a zdolnych do pracy i poszukujących pracy⁷. Pod mianem bezrobocia można rozumieć także sytuację, w której liczba zdolnych do pracy i chcących pracować zarobkowo przewyższa liczbę miejsc pracy⁸.

Z socjologicznego punktu widzenia osoba bezrobotna to człowiek, który wbrew własnej woli został pozbawiony pracy zarobkowej, a bezrobotnym jest dlatego, że nie znalazł pracy, bądź utracił poprzednią. Zazwyczaj osoby bezrobotne to ludzie, którzy potrzebują pomocy. Doświadczenie bezrobocia sprawia, że mają trudności finansowe, a niepewność jutra wywołuje w nich lęk i niepokój⁹.

Rodzaje bezrobocia

Bezrobocie wynika z mechanizmów gospodarczych, tworzących wolny rynek,

⁷ W. Turnowiecki, Bezrobocie a pełne zatrudnienie, [w:] Polityka społeczne. Wydanie drugie uzupełnione, K. Maj (red.), Wyd. Uniwersytet Gdański, Gdańsk 2001, s. 93.

⁸T. Kowalak, Polityka społeczna wybrane zagadnienia, zarys wykładu, K. Snarski (red.), Wyd. Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Białymstoku, Białystok 2002, s. 50.

⁹I. Reszke, Wobec bezrobocia: opinie i stereotypy, Katowice 1999, s. 11-12.

pozostający zaś bez pracy są rezerwą zatrudnieniową¹⁰. „(...) Gwałtowny wzrost bezrobocia oraz długie utrzymywanie się jego wysokiego poziomu spowodowały, że zaczęły powstawać modele teoretyczne, których celem było znalezienie odpowiedzi o przyczyny występowania bezrobocia oraz sposoby skutecznej z nimi walki. W chwili obecnej, z punktu widzenia przyczyn powstania, ekonomiści wyróżniają zasadniczo kilka rodzajów bezrobocia (...)” są to m.in.:

- 1) bezrobocie frykcyjne - ten rodzaj bezrobocia jest związany z przerwami w zatrudnieniu z powodu poszukiwania innej pracy lub zmianą miejsca zamieszkania;
- 2) bezrobocie klasyczne - jest efektem umyślnego utrzymania płacy realnej powyżej poziomu wyznaczonego przez przecięcie się krzywej podaży i popytu na pracę. W praktyce oznacza to, iż pracodawcy są skłonni oferować zatrudnienie jedynie do pewnego poziomu płac;
- 3) bezrobocie sezonowe - w każdej gospodarce występują pewne sektory, które w określonych miesiącach zwiększają i zmniejszają swoje zatrudnienie. Dotyczy to np. budownictwa, gdzie przez część roku pracownicy ze względu na warunki pogodowe nie są potrzebni i przebywają właśnie na bezrobociu sezonowym;
- 4) bezrobocie strukturalne - jest związane ze zmianami jakie zachodzą w gospodarce, których efektem jest niedopasowanie siły roboczej do potrzeb pracodawców¹¹.

W Polsce jak i w gminie Kcynia głównie występuje bezrobocie strukturalne, które związane jest ze zmianami jakie zachodzą w gospodarce, a efektem tego typu bezrobocia jest niedopasowanie siły roboczej do potrzeb pracodawców. Jako przykład mogą posłużyć osoby, którzy stracili pracę w efekcie likwidacji nierentownych zakładów pracy, zaś ich kwalifikacje zawodowe nie pozwalają na znalezienie innej pracy, w przypadku restrukturyzacji lub likwidacji nierentownych gałęzi produkcji¹².

Skutki bezrobocia

Skutki bezrobocia mogą przejawiać się „w różnych płaszczyznach, z różnym nasileniem i w różnych formach¹³”. Wyróżniamy dwa typy konsekwencji bezrobocia: ekonomiczne

¹⁰W. Turnowiecki, Bezrobocie a pełne zatrudnienie,...op. cit., s. 93.

¹¹B. Rokicki, A. Hryniewicka, Definicje bezrobocia oraz jego przyczyny i konsekwencje, [w:] Bezrobocie między drogą z działaniem, J. Staręga-Piasek (red.), Wyd. IRSS, Warszawa, s. 9-10.

¹²B. Rokicki, A. Hryniewicka, Definicje bezrobocia...op. cit., s. 10.

¹³B. Skrzyńska, Bezrobocie w województwie opolskim. Cechy i skutki,[w:] Studia Bałtyckie. Bezrobocie w małych miastach. Socjologia, R.B. Woźniak (red.), Wyd. Miscellanea, Koszalin 1997, s. 474.

i społeczne. Do ekonomicznych skutków bezrobocia można zaliczyć:

- 1) niewykorzystanie czynnika produkcji oraz wzrostu gospodarczego, jakim jest praca ludzi, zwłaszcza jeśli do pracy zakwalifikowane są osoby z dobrym przygotowaniem zawodowym,
- 2) zbyt duże obciążenie budżetu państwa na zasiłki oraz akcje socjalne dotyczące osób bezrobotnych, co powoduje obniżenie budżetu na inne cele takie jak: zdrowie czy oświata,
- 3) zubożenie i pogarszająca się sytuacja osób i całych rodzin dotkniętych bezrobociem, zepchnięcie ich na poziom biedy a nawet nędzy.

Drugi rodzaj konsekwencji bezrobocia to bezrobocie społeczne. Do skutków tego bezrobocia zaliczamy:

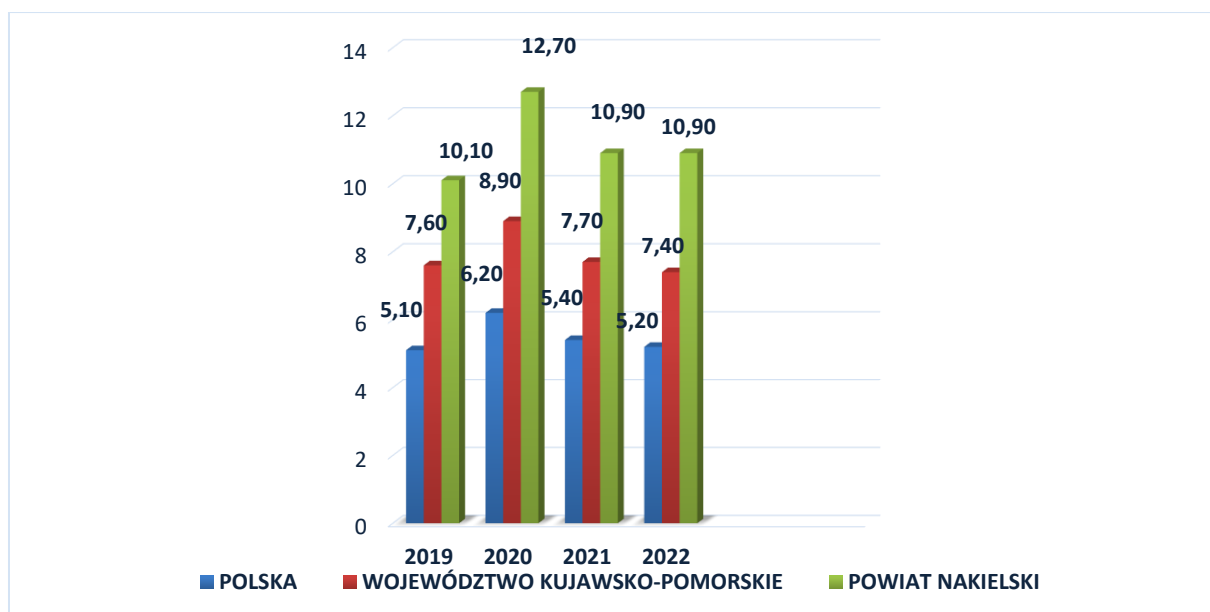
- 1) pogorszenie stanu zdrowia psychicznego i fizycznego sporej części społeczeństwa,
- 2) „poczucie swojej zbędności czy bezużyteczności, z nim frustracji, apatii, depresji, zniechęcenia do życia, a nawet skłonności do samobójstwa - szczególnie wśród bezrobotnych ludzi młodych, wchodzących w samodzielne życie”¹⁴.

Synonimem zdrowia psychicznego wg H. Kaszyńskiego jest praca. Osoby pozbawione pracy tracą siłę motoryczną. Są skazane na bezczynność. Nie są zdolne do podejmowania trafnych życiowych decyzji, uczenia się oraz podnoszenia kwalifikacji. Czują się skrzywdzone i upokorzone¹⁵.

¹⁴B. Skrzyńska, Bezrobocie w województwie... op. cit.

¹⁵H. Kaszyński, Ekonomia społeczna i praca socjalna. Razem czy osobno?, [w:] Ekonomia społeczna - perspektywa rynku pracy i pomocy społecznej, J. Staręga –Piasek (red.), Warszawa 2007, s.66.

Wykres Nr 15. Stopa bezrobocia (stan na koniec grudnia każdego roku)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Nakle nad Notecią - <https://naklo.praca.gov.pl/stopa-bezrobocia>

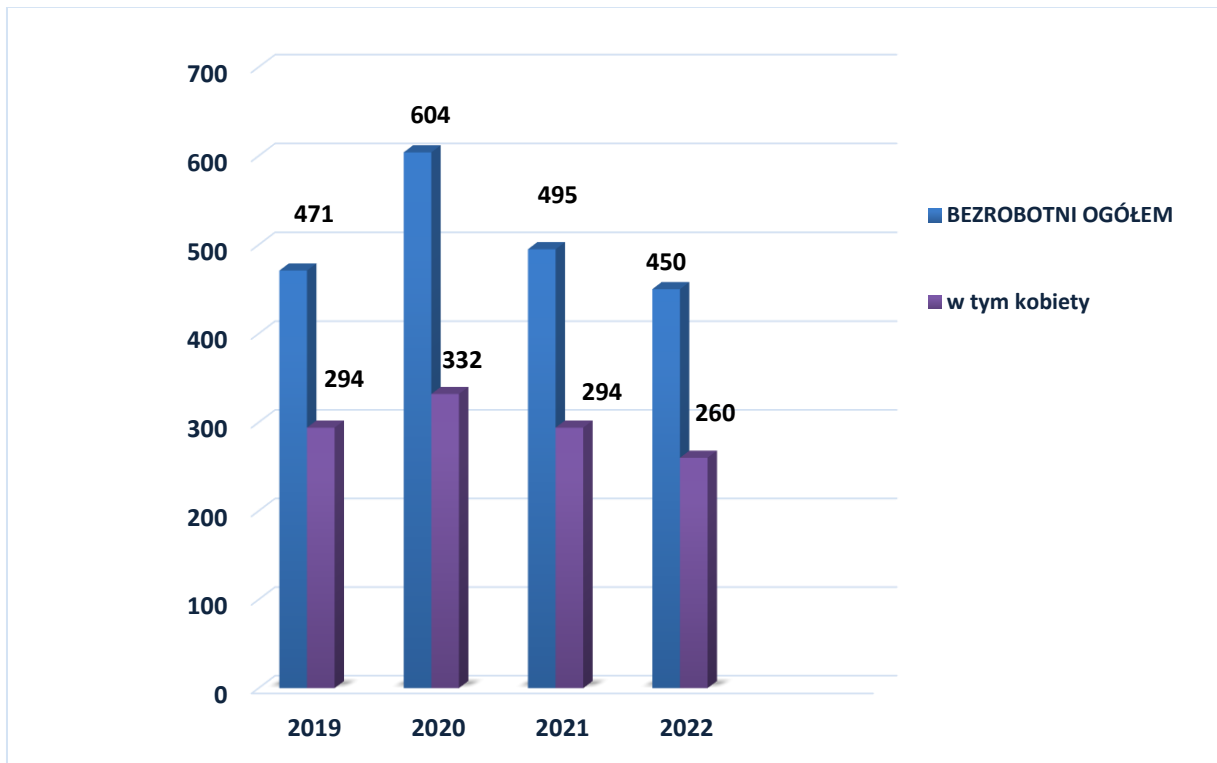
Z powyższego wykresu wynika, że powiat nakielski w porównaniu do wskaźników krajowych i wojewódzkich, pomimo tendencji spadkowej, prezentuje wysoką stopę bezrobocia, największy wzrost stopy bezrobocia w powiecie nakielskim miał miejsce w 2020 roku, do takiego wzrostu bezrobocia mogła przyczynić się pandemia Covid-19.

Gmina Kcynia jest terenem typowo rolniczym z małą liczbą zakładów, słabo rozwiniętą komunikacją, zwłaszcza na terenie wiejskim, która utrudnia dostęp do aglomeracji miejskich. W związku z dużym rozmiarem bezrobocia na naszym terenie wiele osób i rodzin znajduje się w trudnej sytuacji materialnej, zwłaszcza w sezonie jesienno - zimowym, po ustaniu prac sezonowych.

Bezrobocie w Gminie Kcynia

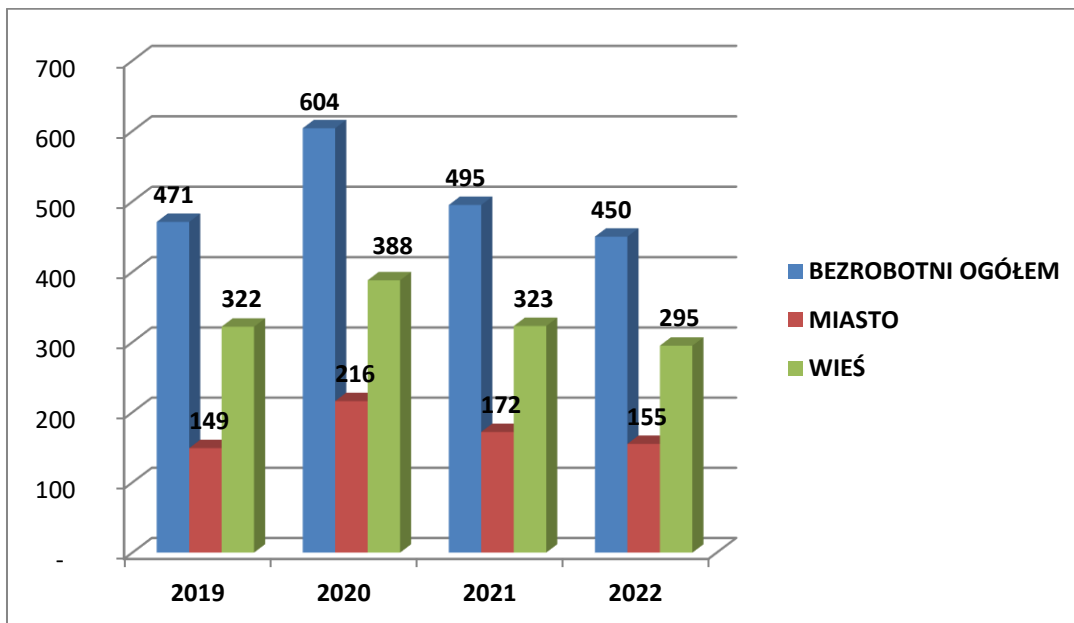
Z poniższych wykresów wynika, że bezrobocie w Gminie Kcynia ma tendencję spadkową, jednakże wzrost osób bezrobotnych nastąpił w 2020 roku w stosunku do roku poprzedniego o 133 osoby i może być wynikiem pandemii Covid-19. Ponadto zauważyć można, że więcej osób bezrobotnych mieszka na wsi.

Wykres Nr 16. Zarejestrowani bezrobotni z terenu miasta i gminy Kcynia (stan na koniec grudnia każdego roku):

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Nakle nad Notecią - <https://naklo.praca.gov.pl/zarejestrowani-bezrobotni-wg-miast-i-wsi>

Wykres Nr 17. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych z terenu miasta i gminy Kcynia wg miejsca zamieszkania (stan na koniec grudnia każdego roku):

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Nakle nad Notecią - <https://naklo.praca.gov.pl/zarejestrowani-bezrobotni-wg-miast-i-wsi>

Na mniejsze szanse poprawy sytuacji na rynku pracy wpływają niskie kwalifikacje zawodowe i niski poziom wykształcenia. Najwięcej osób bezrobotnych posiada wykształcenie gimnazjalne i poniżej.

Tabela Nr 6. Wykształcenie osób bezrobotnych

L.P.	POZIOM WYKSZTAŁCENIA	2019	2020	2021	2022
1.	wyższe	19	35	26	19
2.	policealne i średnie zawodowe	85	96	81	77
3.	średnie ogólnokształcące	67	87	59	60
4.	zasadnicze zawodowe	131	182	153	149
5.	gimnazjalne i poniżej	169	204	176	145
OGÓŁEM		471	604	495	450

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Nakle nad Notecią

Kolejnym czynnikiem wpływającym na poziom bezrobocia jest wiek osób bezrobotnych oraz czas pozostawania bez pracy.

Tabela Nr 7. Wiek osób bezrobotnych

L.P.	WIEK BEZROBOTNYCH	2019	2020	2021	2022
1.	18 - 24 lata	85	111	79	80
2.	25 - 34 lata	140	171	127	123
3.	35 - 44 lata	104	138	117	99
4.	45 - 54 lata	74	97	93	73
5.	55 - 59 lat	38	48	45	39
6.	60 - 64 lata	30	39	34	36
OGÓŁEM		471	604	495	450

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Nakle nad Notecią

Tabela Nr 8. Czas pozostawiania bez pracy osób bezrobotnych

L.P.	CZAS POZOSTAWIANIA BEZ PRACY	2019	2020	2021	2022
1.	Do 1 miesiąca	47	37	32	18
2.	Od 1 do 3 miesięcy	87	108	53	89
3.	Od 3 do 6 miesięcy	65	84	73	65
4.	Od 6 do 12 miesięcy	67	110	63	48
5.	Od 12 do 24 miesięcy	69	114	107	72
6.	powyżej 24 miesięcy	136	151	167	158
OGÓŁEM		471	604	495	450

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Nakle nad Notecią

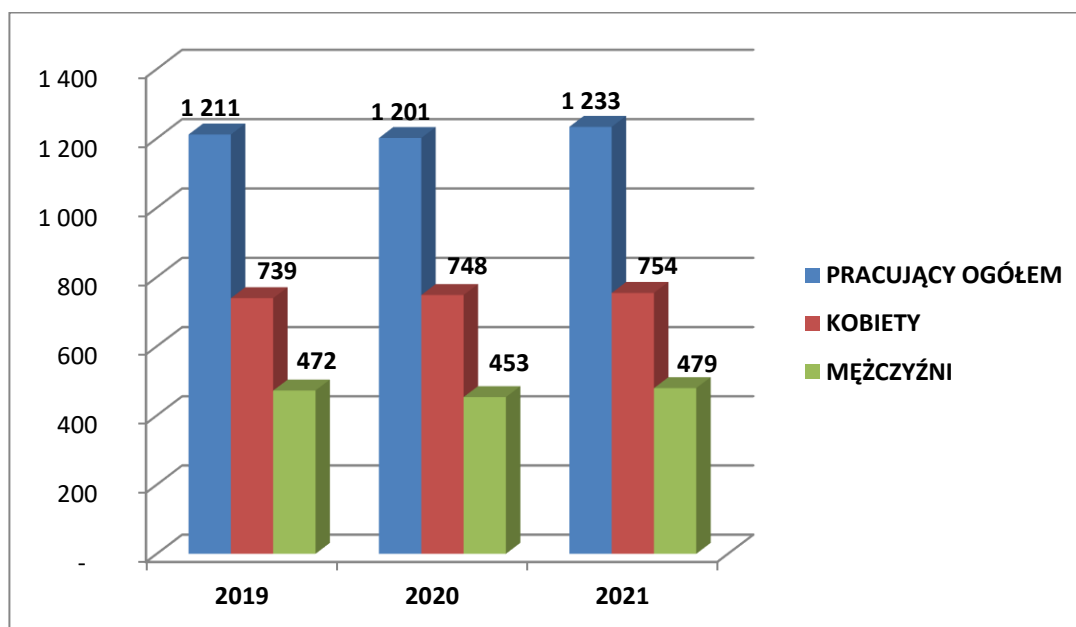
Z danych zawartych w powyższych tabelach wynika, że najwięcej osób bezrobotnych to młodzi ludzie - w przedziale wiekowym 25-34 lat, kolejną grupę osób bezrobotnych stanowią osoby w wieku 34-44 lat. Ponadto zauważyć można wzrastającą liczbę osób długotrwale bezrobotnych powyżej 24 miesięcy. Największy wzrost bezrobocia miał miejsce w roku 2021 r. tj. o 16 osób w stosunku do roku poprzedniego.

Tabela Nr 9. Liczba osoby pracujących w Gminie Kcynia (stan na koniec grudnia każdego roku):

OSOBY PRACUJĄCE W GMINIE KCYNIA	2019	2020	2021
ogółem	1211	1201	1233
kobiety	739	748	754
mężczyźni	472	453	479

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych - https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Kcynia#rynek-pracy-w-pigulce

Wykres Nr 18 Liczba osób pracujących z terenu miasta i gminy Kcynia (stan na koniec grudnia każdego roku):

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych - https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Kcynia#rynek-pracy-w-pigulce

W Gminie Kcynia według w latach 2019-2021 liczba osób pracujących klasyfikuje się na poziomie 1200 osób z czego średnio 60% stanowią kobiety.

Prognoza zmian:

Analiza danych dotyczących stanu i struktury zatrudnienia wskazuje na konieczność stosowania w podejmowanych czynnościach zasady kompleksowości, gdyż brak wykształcenia, później pracy i środków do życia prowadzi do utraty poczucia własnej wartości i poczucia bezpieczeństwa, popycha do uciekania w alkohol, który z kolei jest przyczyną konfliktów i przemocy w rodzinie oraz wchodzenia na drogę przestępczości. Długotrwałe skutki braku wykształcenia i zatrudnienia w konsekwencji spowodują zwiększenie skali patologii, a w konsekwencji wzrost nakładów na pomoc społeczną, wzrastające zadłużenia mieszkańców z tytułu nieuiszczania opłat za czynsz, wywóz nieczystości, media, itp. W efekcie coraz trudniej będzie przyciągać nowych mieszkańców i inwestorów z uwagi na zmniejszanie się atrakcyjności gminy.

c) BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH

Prawidłowe relacje w rodzinie stanowią niejako gwarant prawidłowego wypełniania ról społecznych przez jej członków. *Rodzina normalna* wg typologii rodzin wg S. Kawuli to taka, która m.in. prawidłowo funkcjonuje pod względem wychowawczym, sprzyja prawidłowemu rozwojowi psychicznemu i fizycznemu dzieci i zespala swoje wysiłki wychowawcze z innymi instytucjami wychowawczymi działającymi w danym środowisku, np. szkołą, kościołem, stowarzyszeniem¹⁶.

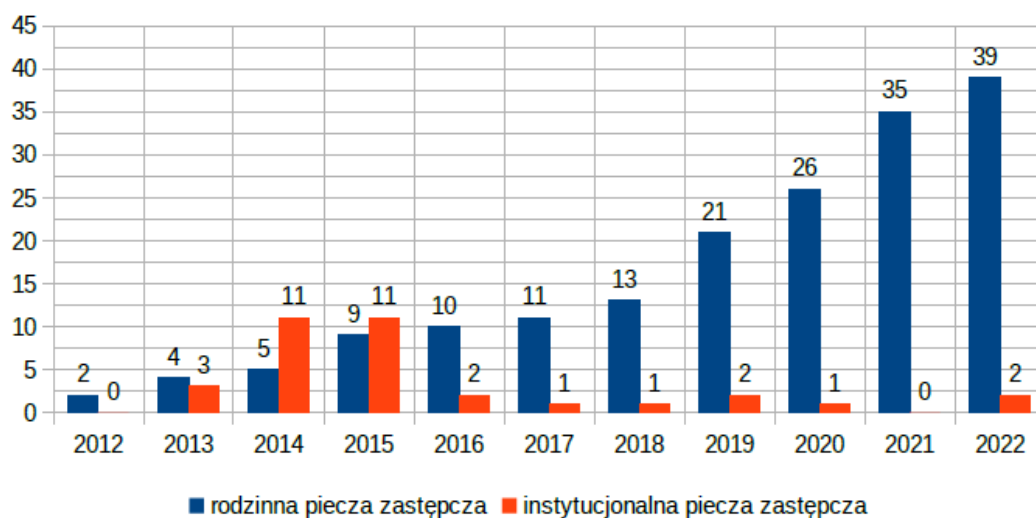
Trudności pojawiające się w procesie pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczym mogą objawiać się poprzez zachowanie rodziców (zaniedbywanie, przemoc fizyczną, bezradność wobec trudnych zachowań dzieci w różnym wieku) lub/ i wygląd i zachowanie dzieci (np. brudne ubrania, wychudzenie, agresja, wycofanie)¹⁷. Zazwyczaj taką sytuację zauważają najszybciej pracownicy pomocy społecznej i oświaty. Jeśli pracownik socjalny podczas przeprowadzania wywiadu środowiskowego i stałego kontaktu z rodziną stwierdzi nieprawidłowości w funkcjonowaniu rodziny i uzna to za niezbędne, wnioskuje do kierownika ośrodka pomocy społecznej o przyznanie asystenta rodziny, który działa na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej .

¹⁶ S. Kawula, *Pedagogiczna typologizacja rodzin a formy pomocy społecznej*, [W:] J. Brągiel, I. Murecka (red.), *Problemy kształcenia i doskonalenia zawodowego pracowników socjalnych*, Opole 1998, z.167.

¹⁷ I. Krasiejko, *Monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem i dokumentowanie działań – jak rozpoznać aktualne zagrożenia*, [W:] *Teczka dokumentacji pracy z rodziną*, Poznań 2012, s.1

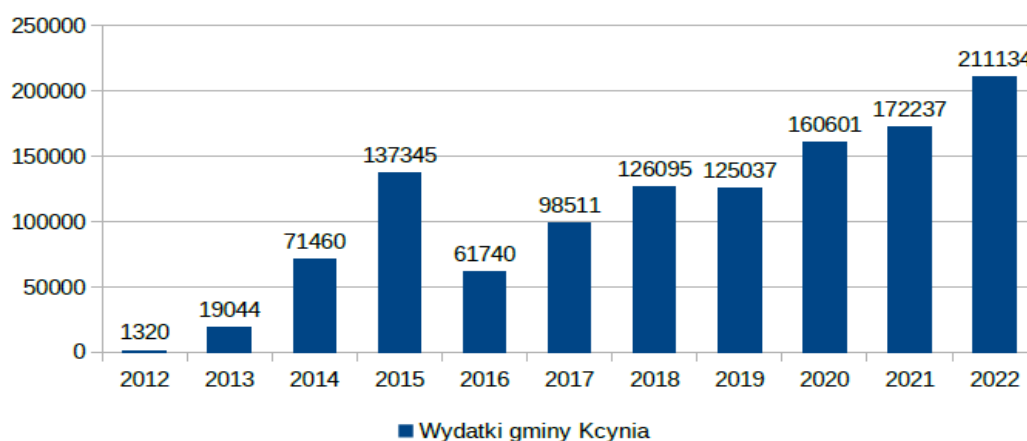
Uchwałą Nr XLIII/329/2022 Rady Miejskiej w Kcyni z dnia 24 lutego 2022r. Rada Miejska w Kcyni przyjęła 3-letni program wspierania rodziny. Sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz działań podjętych w ramach powyższego programu jest przedstawiane w imieniu Burmistrza Kcyni przez wyznaczonego pracownika Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Radzie Miejskiej w Kcyni do dnia 31 marca każdego roku. Z ostatniego sprawozdania wynika, że rokrocznie wzrasta liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, a co za tym idzie – wzrosły również koszty ponoszenia przez gminę odpłatności z tym związanych.

Wykres Nr 19. Liczba dzieci w pieczy zastępczej

Źródło: opracowanie własne na podstawie not obciążeniowych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nakle nad Notecią

Wykres Nr 20 Wydatki gminy Kcynia z tytułu finansowania dzieci przebywających w pieczy zastępczej

Źródło: opracowanie własne na podstawie not obciążeniowych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nakle nad Notecią

W 2022 r. asystą rodzinną objętych było 36 rodzin, w skład których wchodziło 85 dzieci (ponadto 11 dzieci z rodzin objętych asystą w 2022 funkcjonowało w pieczy zastępczej). W rodzinach występowały sprzężone problemy, takie jak: niskie umiejętności wychowawcze, alkoholizm, przemoc, problemy z dziećmi w różnym wieku, niepełnosprawność.

Ograniczenia finansowe sprawiają, że pracą asystenta rodziny objęte są środowiska o dużym nasileniu problemów, gdzie zazwyczaj ryzyko umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej jest bardzo duże.

Zgodnie z typologią S. Kawuli w *rodzinie niewydolnej wychowawczo* dochodzi często do zaburzeń we współżyciu rodziny [...] Funkcjonowanie wychowawcze tej rodziny jest nieodpowiednie, styl i metody wychowawcze rodziców niezgodne z poziomem rozwoju dzieci, częste są błędy wychowawcze. Brak w tych rodzinach planów życiowych i aspiracji. Warunki ekonomiczne są w nich zazwyczaj trudne, natomiast w przypadku rodzin o wysokich dochodach rodziców obserwuje się nieracjonalne wydatkowanie. Można zauważyć rozłam więzi rodzinnej.

Rodzina patologiczna pozostaje w stałej kolizji z prawem i moralnością (z powodu nagminnych kradzieży, rozbojów, gier hazardowych, przemytu, prostytucji i stręczycielstwa, włóczęgostwa, uchylania się od uczciwej pracy, alkoholizmu, narkomanii). Zazwyczaj prawie wszystkie elementy działalności wychowawczej rodziny odbiegają od poziomu tych, które reprezentuje rodzina normalna¹⁸.

Wśród rodzin objętych asystenturą mało jest rodzin *jeszcze wydolnych*¹⁹ – w których występują odchylenia i niedomagania we wszystkich elementach działalności wychowawczej, ale mimo tych zakłóceń rodzina czyni starania, by swoją niepewną sytuację poprawić. To właśnie one powinny być beneficjentami asystenta rodziny, aby wspomóc je w krytycznym momencie życia po to, by jak najszybciej osiągnęły stan równowagi i mogły nadal w stopniu zadowalającym pełnić swoje funkcje²⁰.

Z uwagi na swoje deficyty rodzice często nie są w stanie pomóc dzieciom w nauce. Poza tym, dużym problemem dla dzieci i młodzieży jest brak zagospodarowania wolnego czasu oraz brak pomocy ze strony rodziców w nauce. Większość dzieci z tych rodzin wymaga wsparcia, zapewnienia opieki i wychowania, pomocy w nauce, organizacji czasu wolnego, zabaw i zajęć

¹⁸ S. Kawula, *Pedagogiczna typologizacja ...*, tamże, s. 167.

¹⁹ Tamże, s. 167.

²⁰ I. Krasiejko, *Metodyka działania asystenta rodziny. Podejście Skoncentrowane na Rozwiązaniach w pracy socjalnej*, Katowice 2010r., s.15.

sportowych oraz wsparcia rozwoju zainteresowań, kształtowania prawidłowej organizacji dnia, w którym jest czas na obowiązki (w tym nauka) oraz odpoczynek (też aktywny) i rozwijanie zainteresowań, pasji.

Prognoza zmian:

Brak rozbudowy systemu wspierania rodziny spowoduje pogarszanie się sytuacji rodzin wieloproblemowych. Rodziny, w których pojawiają się uchybienia, kryzysy w procesie opiekuńczo-wychowawczym, powinny być objęte pomocą asystenta rodziny we wczesnym stadium problemów. Dzieci i młodzież bez możliwości korzystania z pomocy placówek wsparcia dziennego będą jeszcze bardziej narażone na powielanie złych wzorców, co zwiększy poziom zagrożenia wykluczeniem społecznym.

d) SENIORZY

Starość jest nieuchronnym i nieodwracalnym efektem starzenia się. Proces starzenia się przebiega w 3 sferach: biologicznej, psychicznej i społecznej. Zmiany w jednej ze sfer przenikają do kolejnej i wzajemnie się warunkują. Niektóre zmiany zachodzą gwałtownie, inne stopniowo, a ich następowanie może się wiązać z kryzysami, z którymi starszy człowiek musi się zmierzyć. Najczęstszymi zdarzeniami kryzysowymi są m.in.:

- 1) pogorszenie się zdrowia, sprawności i atrakcyjności fizycznej,
- 2) utrata bliskiej osoby (problem wdowieństwa dotyczy częściej kobiet, ponieważ żyją one dłużej),
- 3) opuszczenie domu przez dorosłe dzieci,
- 4) przejście na emeryturę²¹

To, w jaki sposób senior będzie się z nimi mierzył, zależy od jego własnej motywacji, wsparcia rodziny i środowiska. Nie należy jednakowo traktować wszystkich osób starszych. Inne potrzeby i aspiracje mają osoby w wieku 60-80 lat, gdzie czas wolny od pracy, obowiązków rodzicielskich i stosunkowo dobry stan zdrowia mogą wyzwolić nowe pokłady energii i zainteresowań. Po 80 roku życia zazwyczaj wzmagają się niesamodzielność, poczucie

²¹ A. Chabior, A. Fabiś, J. K. Wawrzyniak, Starzenie się i starość w perspektywie pracy socjalnej, Warszawa 2014, s. 26-28.

osamotnienia, pogarsza stan zdrowia. Powyższe grupy można więc podzielić na trzeci i czwarty wiek. Wiek trzeci traktowany jest jako okres aktywności i niezależności, opartej na samodzielności i sprawności w znacznie większym stopniu niż w wieku czwartym, gdzie częściej pojawia się zależność od innych i konieczność opieki/alimentacji.²²

Zjawisko starzenia się społeczeństwa obserwuje się w kraju od początku lat 90. XX wieku. To proces zwiększania się liczby osób starszych (w wieku poprodukcyjnym) w ogólnej liczbie mieszkańców. Przeciętny wiek życia ulega przedłużeniu a spada liczba urodzeń.

W Gminie Kcynia można zaobserwować tendencję wzrostową osób w wieku poprodukcyjnym (porównanie lat 2019-2022). Procentowy udział tych osób w stosunku do ogółu mieszkańców gminy w 2019 r. wynosił 18,08%, w 2020r. – 18,48%, 2021 r.- 19,25 %- 2021 r. a w 2022 r. już 20,06%. Dane zawarte w poniższej tabeli wskazują liczbę osób w wieku poprodukcyjnym na ogół mieszkańców.

Tabela Nr 10 Ludność w gminie Kcynia

Rok	2019	2020	2021	2022
Mieszkańcy ogółem	13291	13061	12875	12688
Wiek poprodukcyjny	2403	2414	2478	2545

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ewidencji Ludności Urzędu Miejskiego w Kcyni

Aby właściwie planować działania dla osób starszych, należy poznać ich specyficzne potrzeby, takie jak:

- 1) potrzeba bezpieczeństwa (z uwagi na nasilone niepokoje),
- 2) przynależności (poczucie osamotnienia),
- 3) niezależności (zagrożone przez czynniki biologiczne i ekonomiczne) i jej przeciwieństwo – potrzeba uzależnienia (w kwestii wymagania opieki),
- 4) użyteczności,
- 5) prestiżu.²³

²² Tamże, s. 21.

²³ Tamże, s. 40.

Osoby starsze często są postrzegane jako niepełnosprawne, niesamodzielne i mało aktywne. Zapomina się o pozytywnych aspektach starości, takich jak doświadczenie i mądrość życiowa, wyciszenie i dystans, spojrzenie na życie z szerokiej perspektywy.

Niska aktywność seniorów może wynikać z pogorszenia zdrowia, sytuacji materialnej i konieczności zaspokojenia w pierwszej kolejności podstawowych potrzeb bytowych, takich jak wyżywienie, leki, rachunki i schodzeniem na dalszy plan sfer kulturalnych i integracyjnych. Dla zachowania kondycji fizycznej i psychicznej niezbędne jest stałe przejawianie aktywności, które odpowiadałyby zainteresowaniom i potrzebom seniorów.

Koncepcja aktywnego starzenia zakłada zapewnienie jednostce możliwości jak najdłuższej społecznej produktywności, rozumianej jako każdą aktywność, która wytwarza dobra i usługi, niezależnie, czy opłacana, czy nie, włączając w to taki typ aktywności jak praca domowa, opieka nad dziećmi, wolontariat, pomoc rodzinie czy przyjaciołom²⁴. Działalność społeczna seniorów może się przejawiać w działalności w klubach seniora, Uniwersytetach Trzeciego Wieku, spotkaniach towarzyskich i kulturalnych, działalności stowarzyszeń, kołach gospodyń wiejskich²⁵.

Na terenie miasta i gminy Kcynia istnieją następujące formy wsparcia dla osób starszych:

- 1) przy Gminnym Centrum Kultury i Biblioteki w Kcyni od 2011 r. działa Grupa „Aktywnego Seniora”, która liczy obecnie 49 osób. Zajęcia odbywają się co drugi czwartek każdego miesiąca (warsztaty, wycieczki, spotkania kulturalne) w godzinach od 17.00 do 20.00. Ponadto naprzemiennie w czwartek odbywają się również spotkania dla seniorów niezrzeszonych w Grupie „Aktywnego Seniora” gdzie również odbywają się warsztaty tematyczne i spotkania kulturalne. Spotkania uatrakcyjniane są wykładami z diabetologiem, laryngologiem, rehabilitantem. Ponadto grupa bardzo aktywnie integruje się z okolicznymi stowarzyszeniami m.in. Razem dla Dziewierzewa, Górkami Zagajnymi czy Turzynom;
- 2) Uniwersytet Trzeciego Wieku – filia UTW w Kcyni powstała w 2012 roku przy współpracy z Wyższą Szkołą Gospodarki w Bydgoszczy. Organizowane wykłady oraz spotkania odbywają się w co drugą środę w godz. od 17.00 do 19.30. Wykłady prowadzone są przez wykładowców WSG w Bydgoszczy i mają różnorodną tematykę

²⁴ Sytuacja życiowa i potrzeby osób starszych z terenu województwa kujawsko-pomorskiego w kontekście starzenia się społeczeństwa. Toruń 2014, s. 16.

²⁵ Tamże, s.16.

począwszy od zdrowego stylu życia, po prawo spadkowe, karne oraz prezentacje turystyczne. Dużym zainteresowaniem cieszą się organizowane wycieczki krajowe i zagraniczne;

- 3) usługi opiekuńcze i kierowanie do domu pomocy społecznej (szerzej opisane poniżej).
- 4) Zespół Pałuki w poniedziałki 17.00 do 20.00 dużą część osób zespołu stanowią osoby starsze;
- 5) rękodzieło gdzie uczestniczą m.in. osoby starsze : zajęcia odbywają się w każdy poniedziałek od godz. 16.00 do 20.00;
- 6) ćwiczenia rehabilitacyjne- zdrowy kręgosłup & stretching – liczną grupę stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym : zajęcia odbywają się we wtorki od godz.17.30 do 20.30.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kcyni w ramach zadań pomocy społecznych m.in. głównie dla osób starszych, schorowanych świadczy usługi opiekuńcze. Zgodnie z art. 51 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. „Osobom, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, mogą być przyznane usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze lub posiłek, świadczone w ośrodku wsparcia”²⁶. Usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina czy wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni (rodzice, dziadkowie, pradziadkowie), zstępni (dzieci, wnuki, prawnuki) nie mogą takiej pomocy zapewnić. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Natomiast specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.²⁷ Poniżej tabela przedstawiająca liczbę osób objętych usługami opiekuńczymi w latach 2019 -2022.

²⁶ Art. 51 ustawa o pomocy społecznej

²⁷ <http://mgopskczynia.nbip.pl/mgopskczynia/?id=101-na> dzień 13.12.2023

Tabela nr 11. Liczba osób, którym świadczone były usługi opiekuńcze z ich podziałem w latach 2019-2022r. ²⁸

Rodzaj usług	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Opiekuńcze	47	61	60	71
Specjalistyczne dla osób niepełnosprawnych	3	3	2	3
Specjalistyczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi	32	36	35	41

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRPiPS-03 – sprawozdanie roczne z udzielonych świadczeń z pomocy społecznej

Z powyższych danych wynika, że liczba świadczonych usług opiekuńczych wzrasta. W 2019 r. było 48 świadczonych usług, natomiast w 2022 r. 69 usług. Wzrost usług opiekuńczych na terenie gminy Kcynia wynika, ze zwiększonej liczby osób w wieku poprodukcyjnym dotkniętych chorobami przewlekłymi i niepełnosprawnościami. Bardzo często dzieci osób wymagających pomocy pracują, mieszkają daleko lub same chorują i nie są w stanie sprawować bezpośredniej, codziennej opieki nad rodzicami. Usługi opiekuńcze są jedyną formą wsparcia dla osób starszych i schorowanych na terenie gminy Kcynia, która pozwala im pozostać w swoim lokalnym środowisku. W sytuacji kiedy stan zdrowia podopiecznych wymaga całodobowej opieki, a przyznane usługi opiekuńcze są niewystarczającą formą pomocy, tutejszy ośrodek pomocy społecznej udziela wsparcia w postaci umieszczenia w domu pomocy społecznej. Ośrodek pomocy społecznej w Kcyni bierze udział w programie " Opieka 75+", którego strategicznym celem jest poprawa dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych, dla osób w wieku 75 lat i więcej.

Tabela nr 12. Liczba osób umieszczona w domach pomocy społecznej w latach 2019-2022r. ²⁹

	Liczba osób umieszczona w domach pomocy społecznej w poszczególnych latach
Rok 2019	20

²⁸ Raport z systemu Pomost na dzień 15.11.2023 r.

²⁹ Raport z systemu Pomost na dzień 13.12.2023 r.

Rok 2020	20
Rok 2021	25
Rok 2022	24

Z powyższych danych wynika, że istnieje tendencja wzrostowa osób umieszczonych w domach pomocy społecznej. Prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej przysługuje osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych.

Prognoza zmian:

Starzenie się lokalnego społeczeństwa wpisuje się w ogólnopolskie tendencje. Warto podejmować i wspierać działania aktywizujące seniorów a także poszerzania wachlarza usług w zakresie opieki nad osobą zależną, rozwój usług opiekuńczych, w tym sąsiedzkich oraz nowoczesnych form opieki takich jak teleopieka. Odpowiedzią na rosnące potrzeby w zakresie wsparcia osób niesamodzielnych byłoby utworzenie domu dziennego pobytu lub klubu seniora.

e) Niepełnosprawność i zależność od osoby drugiej

Pojęcie niepełnosprawności obejmuje różne ograniczenia funkcjonalne jednostek ludzkich w każdym społeczeństwie, wynikające z uszkodzenia zdolności wykonywania jakiejś czynności w sposób uważany za normalny, typowy dla życia ludzkiego. Ograniczenia te mogą mieć charakter stały lub przejściowy, całkowity lub częściowy, mogą dotyczyć sfery sensorycznej, fizycznej i psychicznej.

Definicja niepełnosprawności powszechnie obowiązująca, określa *niepełnosprawność jako stan fizycznego lub psychicznego naruszenia zdrowia powodujący trwałe lub długotrwałe utrudnienie, ograniczenie lub uniemożliwienie udziału w stosunkach społecznych i wypełniania ról według przyjętych kryteriów i obowiązujących norm*³⁰ (Zespół przy Pełnomocniku ds. Osób Niepełnosprawnych, za: Kowalik 1996; por. Sroczyński 1995; Kurzynowski 1997).

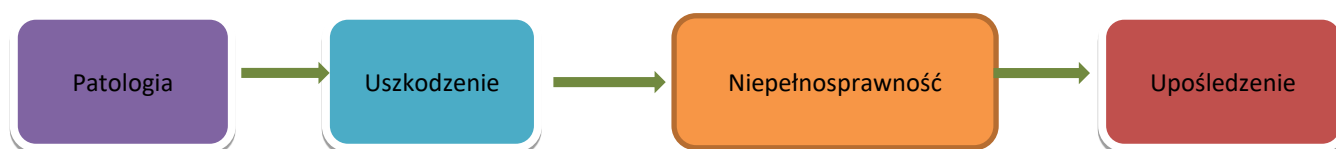
³⁰ J.Kirenko, *Indywidualna i społeczna percepcja niepełnosprawności*, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie – Skłodowskiej, Lublin 2007 str. 13-14

Definicji niepełnosprawności w ostatnich latach powstało wiele, jednak najbardziej przystępna wydaje się być ta zawarta w Ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Stanowi ona, iż niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy.³¹

Według S. Kowalika niepełnosprawność człowieka – wywołana uszkodzeniem ciała lub przewlekłą chorobą – może powodować dysfunkcjonalność organizmu, niepełnosprawność psychologiczną i niepełnosprawność społeczną. Niepełnosprawność może stanowić predyspozycję do stwarzania sytuacji problemowych, które oznaczają brak zgodności między możliwościami człowieka a stawianymi mu przez otoczenie wymaganiami. Uświadomienie sobie tych trudności to problem życiowy osoby niepełnosprawnej.³²

Niepełnosprawną osobą według W. Dykcika *jest osoba, której stan fizyczny lub / i psychiczny trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza albo uniemożliwia wypełnianie zadań życiowych i ról społecznych zgodnie z normami prawnymi i społecznymi*³³.

Schemat nr 1: Statyczny model niepełnosprawności³⁴

Źródło: Według ICDH 1980

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) wprowadza następujące pojęcia niepełnosprawności, uwzględniając stan zdrowia człowieka:

- Niesprawność (impariment) - każda utrata sprawności lub nieprawidłowość w budowie czy funkcjonowaniu organizmu pod względem psychologicznym, psychofizycznym lub anatomicznym;

³¹ Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997r (Dz. U. z 2023 r. poz.100.)

³² S. Kowalik (2005r) *Psychologia niepełnosprawności umysłowej (w:) H. Sęk (red.) Psychologia kliniczna* . Warszawa PWN str.15

³³ Praca zbiorowa pod red. W .Dykcika , *Pedagogika Specjalna* . Wydawnictwo Naukowe . Poznań 1997 str. 15

³⁴ Remigiusz J. *Kijak Niepełnosprawność intelektualna- Między diagnozą a działaniem* , Warszawa 2013, str. 8

- Niepełnosprawność (disability) - każde ograniczenie bądź niemożność (wynikające z niesprawności) prowadzenia aktywnego życia w sposób lub zakresie uznawanym za typowe dla człowieka;
- Ograniczenia w pełnieniu ról społecznych (handicap) - ułomność określonej osoby wynikająca z niesprawności lub niepełnosprawności, ograniczająca lub uniemożliwiająca pełną realizację roli społecznej odpowiadającej wiekowi, płci oraz zgodnej ze społecznymi i kulturowymi uwarunkowaniami.³⁵

Podstawę teoretyczną tej definicji stanowiła koncepcja S. Nagiego (J. Kirenko, 2006) zgodnie z którą niepełnosprawność stanowiła proces dynamiczny składający się z czterech stopni: patologii, uszkodzenia, ograniczenia funkcjonowania oraz niepełnosprawności.³⁶

A. Maciarz niepełnosprawność definiuje jako trwałą lub okresową niezdolność jednostki do wypełniania zadań życiowych i ról społecznych zgodnie z normami prawnymi i społecznymi, spowodowaną przewlekłą chorobą, uszkodzeniem jakiegoś organu lub zaburzeniem jakiejś funkcji organizmu.³⁷

W ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej wyszczególnione zostały trzy stopnie niepełnosprawności:

1. Do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.
2. Do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych.
3. Do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy,

³⁵ P. Wolski, *Niepełnosprawność ruchowa Między diagnozą a działaniem*, Warszawa 2023 str. 5

³⁶ J. Kirejenko, *Oblicza niepełnosprawności*. Lublin 2006 Wydawnictwo Akademickie Wyższej Szkoły Społeczno-Przyrodniczej. str. 17

³⁷ A. Maciarz, *Mały leksykon pedagoga specjalnego*. Kraków 2005

w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.³⁸

Zgodnie z wynikami Narodowego Spisu Powszechnego na koniec marca 2021 r. 14,9% mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego stanowiły osoby z niepełnosprawnościami (w Polsce 14,3%), tj. o 2,3% więcej w porównaniu z wynikami spisu ludności przeprowadzonego w 2011 r. W 2021 r. w naszym województwie mieszkało 5,5% wszystkich osób z niepełnosprawnościami w kraju, tj. nieznacznie mniej niż w 2011 r. (o 0,1 %). Zarówno z wyników narodowego spisu powszechnego 2021 r. jak i w 2011 r., wśród ogółu mieszkańców z niepełnosprawnościami przeważały kobiety.³⁹

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego - płatnik składek Zakład Ubezpieczeń Społecznych w Polsce w grudniu 2021 r. zanotował 2,3 mln osób pobierających świadczenia emerytalno-rentowe, które posiadały orzeczenie o stopniu niepełnosprawności (wydane przez zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności) lub orzeczenie o stopniu niezdolności do pracy (wydane przez ZUS). Wśród badanych osób z orzeczeniem przeważali mężczyźni, którzy stanowili 51,7%. Biorąc pod uwagę wiek badanych najczęściej występowały mężczyźni w wieku 64 lata (51,0 tys.) i w wieku 63 lat (ponad 50,4 tys.) mężczyzn. Najwięcej kobiet z orzeczeniem o niepełnosprawności było w wieku 72 lata (31,5 tys.) oraz w wieku 71 lat (30,5 tys.).⁴⁰

Z danych prowadzonych przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Nakle nad Notecią wynika, że w okresie od stycznia 2019 r. do kwietnia 2022 r. na terenie miasta i gminy Kcynia było łącznie 325 dzieci do 16 roku życia zaliczonych do osób niepełnosprawnych prawomocnym orzeczeniem lub wyrokiem sądu.

Dokładne dane obrazujące liczbę osób niepełnosprawnych w powiecie nakielskim według kryterium: wieku, wykształcenia, stopnia niepełnosprawności, rodzaju dysfunkcji z

³⁸ Art. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 100)

³⁹

https://bydgoszcz.stat.gov.pl/download/gfx/bydgoszcz/pl/defaultaktualnosci/2289/1/1/1/informacja_sygnalna_nsp2021_stan_i_struktura_demograficzno_spoleczna_ludnosci.pdf (dn. 20.11.2023 r.)

⁴⁰

https://stat.gov.pl/files/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5487/26/3/1/osoby_niepelnosprawne_w_2021_r.pdf (dn.20.11.2023)

podziałem na osoby dorosłe i dzieci do 16 – tego roku życia, przedstawił Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Nakle nad Notecią, wydający orzeczenia dla celów poza rentowych .

Tabela nr 13 Liczba osób niepełnosprawnych powyżej 16-tego roku życia z podziałem na wiek.⁴¹

Wiek	Liczba orzeczeń							
	2019	% udział	2020	% udział	2021	% udział	2022	% udział
16-25	17	4,13	28	7,39	19	5,32	32	6,64
26-40	35	8,50	28	7,39	31	8,68	34	7,05
41-59	117	28,40	110	29,02	102	28,57	135	28,01
Powyżej 60	243	58,97	213	56,20	205	57,43	281	58,30
Ogółem	412	100	379	100	357	100	482	100

Z powyższych danych wynika, że najczęściej orzeczeń zostało wydanych dla osób w grupie wiekowej powyżej 60 lat, co stanowi około 60% wszystkich orzeczeń oraz osób od 41 do 59 roku życia, co stanowi średnio 28 %. Może to sugerować, iż niepełnosprawność nasila się wraz z wiekiem. Natomiast patrząc na całościowe zestawienie, nie można wyróżnić żadnej grupy, która szczególnie wykazywałaby tendencję rosnącą w stosunku do ogółu orzeczeń.

Tabela nr 14. Liczba osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia z podziałem na wykształcenie.⁴²

Wykształcenie	Liczba Orzeczeń							
	2019	%	2020	%	2021	%	2022	%
mniej niż podstawowe	23	5,58	13	3,43	19	5,32	17	3,53
Podstawowe i gimnazjalne	139	33,74	140	36,94	117	32,77	168	34,85
Zawodowe	148	35,92	151	39,85	139	38,94	180	37,34
Średnie	87	21,12	64	16,89	66	18,49	92	19,09
Wyższe	15	3,64	11	2,90	16	4,48	25	5,19
Ogółem	412	100	379	100	357	100	482	100

⁴¹ Źródło : Dane Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Nakle nad Notecią

⁴² Tamże

Z powyższej tabeli wynika, że najczęściej orzeczeń zostało wydanych dla osób z wykształceniem podstawowym i gimnazjalnym, a także zawodowym, co średnio daje ponad 70% ogólnej liczby osób niepełnosprawnych. Należy jednak zaznaczyć, iż osoby z wyższym wykształceniem znajdują się w najmniej licznej grupie.

Tabela nr 15 Liczba osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia z podziałem na stopnie niepełnosprawności. ⁴³

Stopnie Niepełnosprawności	Liczba Orzeczeń							
	2019	%	2020	%	2021	%	2022	%
Znaczny	184	44,66	139	36,68	147	41,18	178	36,93
Umiarkowany	170	41,26	171	45,12	147	41,18	247	51,24
Lekki	58	14,08	69	18,21	63	17,65	57	11,82
Razem	412	100	379	100	357	100	482	100

W latach 2019-2022 najczęściej zostało wydanych orzeczeń z umiarkowanym i znacznym stopniem niepełnosprawności - wspólnie ponad 80 %. W powyższym zestawieniu można zaobserwować tendencję znacznego wzrostu liczby osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności od 2019 do 2022r. W 2022r. zostało wydanych więcej o 77 orzeczeń o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności w porównaniu do roku 2019r. W 2022r. liczba osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności jest porównywalna do roku 2019.

⁴³ Tamże

Tabela nr 16. Liczba osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia z podziałem na rodzaj dysfunkcji w latach 2019-2022 .⁴⁴

Symbole niepełności	2019		2020		2021		2022	
	Liczba Orzeczeń	%	Liczba Orzeczeń	%	Liczba orzeczeń	%	Liczba orzeczeń	%
01-U Upośledzenie. Umysłowe	1	0,24	9	2,37	5	1,40	5	1,04
02-P Choroby Psychiczne	45	10,92	45	11,87	49	13,73	58	12,03
03-L Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	14	3,40	14	3,69	13	3,64	18	3,73
04-O Choroby narządu wzroku	8	1,94	5	1,32	8	2,24	11	2,28
05-R <i>Upośledzenie narządu ruchu</i>	116	28,16	104	27,44	89	24,93	152	31,54
06-E epilepsja	5	1,21	6	1,58	8	2,24	9	1,87
07-S choroby układu. Oddech. i krążenia	64	15,53	66	17,41	62	17,37	82	17,01
08-T chor. układu. Pokarmowego	6	1,46	20	5,28	12	3,36	13	2,70
09-M Choroby układu Moczowo- płciowego	13	3,16	20	5,28	20	5,60	16	3,32
10-N choroby neurologiczne	84	20,39	65	17,15	66	18,49	72	14,94
11-I Inne	55	13,35	25	6,60	23	6,44	41	8,51
12-C Całkowite Zaburzenia rozwojowe	1	0,24	0	0	2	0,56	5	1,04
Razem	412	100	379	100	357	100	482	100

⁴⁴ Tamże

Najliczniejszą grupę osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia stanowią osoby posiadające orzeczenie o stopniu niepełnosprawności z kodem 05-R, czyli dysfunkcją narządu ruchu oraz 10-N, czyli chorobami neurologicznymi.

Tabela nr 17 : Liczba osób niepełnosprawnych poniżej 16 roku życia z podziałem na rodzaj dysfunkcji ⁴⁵

Symbole Niepełnosprawności	2019		2020		2021		2022	
	Liczba Orzeczeń	%	Liczba Orzeczeń	%	Liczba Orzeczeń	%	Liczba Orzeczeń	%
01-U Upośledzenie. umysłowe	1	1,09	4	5,13	4	5,13	2	2,60
02-P Choroby Psychiczne	4	4,35	4	5,13	6	7,69	3	3,90
03-L Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	6	6,52	7	8,97	4	5,13	6	7,80
04-O Choroby narządu wzroku	6	6,52	3	3,85	5	6,41	6	7,80
05-R Upośledzenie narządu ruchu	3	3,26	4	5,13	8	10,26	5	6,49
06-E epilepsja	3	3,20	3	3,85	4	5,13	2	2,60
07-S choroby ukł. Oddech. i krążenia	16	17,39	11	14,11	11	14,11	15	19,48
08-T chor. układu. Pokarmowego	3	3,20	3	3,85	2	2,56	1	1,30
09-M chorukł. Moczowo- płciowego	1	1,09	2	2,56	2	2,56	2	2,60
10-N choroby neurologiczne	8	8,70	4	5,13	5	6,41	7	9,09
11-I Inne	21	22,82	17	21,79	7	8,97	13	16,88
12-C Cał. Zaburz. rozwojowe	20	21,74	16	20,51	20	25,64	15	19,48
Razem	92	100	78	100	78	100	77	100

⁴⁵ Tamże

Z danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności wynika, iż na przestrzeni pięciu lat najwięcej orzeczeń dla osób poniżej 16 roku życia zostało wydanych ze względu na choroby układu oddechowego i krążenia oraz całościowe zaburzenia rozwojowe, co daje około 40% w porównaniu do ogólnej liczby orzeczeń w danym roku.

Tabela nr 18: Liczba osób niepełnosprawnych poniżej 16 roku życia z podziałem na wiek⁴⁶

Wiek	2019		2020		2021		2022	
	Liczba Orzeczeń	%	Liczba Orzeczeń	%	Liczba Orzeczeń	%	Liczba Orzeczeń	%
0-3	18	19,57	20	25,64	16	20,51	21	27,27
4-7	22	23,91	17	21,79	24	30,77	20	25,97
8-16	52	56,52	41	52,56	38	48,72	36	46,75
Razem	92	100	78	100	78	100	77	100

Z powyższych danych wynika, że najliczniejszą grupę stanowią dzieci w przedziale wiekowym od 8 do 16 roku życia, tj. ponad 50 % wszystkich dzieci. Pozostałe grupy wiekowe kształtują się na podobnym poziomie.

Osoby i rodziny dotknięte problemem niepełnosprawności nie mogą w pełni korzystać z dobrodziejstw życia społecznego z powodu barier architektonicznych i społecznych.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kcyni świadczy pomoc dla osób niepełnosprawnych z terenu gminy w formie zasiłków stałych, świadczeń pielęgnacyjnych zasiłków pielęgnacyjnych oraz usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych oraz usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

⁴⁶ Tamże

Tabela nr 19: Liczba osób niepełnosprawnych objętych usługami opiekuńczymi⁴⁷

Rodzaj usług	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Opiekuńcze (z orzeczeniem o niepełnosprawności)	21	30	30	31
Specjalistyczne usługi dla osób niepełnosprawnych	3	3	2	3
Specjalistyczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi	31	33	30	38

Z przeprowadzonej analizy dokumentów zastanych wynika, iż na terenie gminy Kcynia nastąpił wzrost liczby osób niepełnosprawnych objętych pomocą w postaci usług opiekuńczych.

Prognoza zmian:

Choroba i niepełnosprawność to czynniki, które prowadzą do pogorszenia kondycji finansowej każdej rodziny bez względu na jej przynależność społeczną. Taka sytuacja to efekt wydatków na leczenie, rehabilitację i różnego rodzaju świadczenia będące udziałem rodzin, w których żyją osoby z ograniczoną przez chorobę sprawnością. Dla osób niepełnosprawnych bardzo ważna jest pomoc finansowa, ale i również poradnictwo specjalistyczne oraz różne formy usług opiekuńczych.

Prognozuje się wzrost zapotrzebowania na usługi aktywizujące i utrzymujące osoby starsze i niesprawne w możliwie jak największym stopniu samodzielności.

Usługi opiekuńcze sprowadzają się głównie do podstawowych usług takich jak pielęgnacja, przygotowanie posiłków, sprząkanie. Placówka wsparcia dziennego dla osób starszych i/lub wymagających usług opiekuńczych pozwoliłaby rozwijać niejednokrotnie zaniedbywaną sferę pobudzania do aktywności osób samotnych, starszych i niepełnosprawnych. Działanie takie wpisuje się w koncepcję aktywnego starzenia.

Ponadto wskazane byłoby utworzenie Warsztatów Terapii Zajęciowej, dzięki którym osoby niepełnosprawne, miałyby możliwość korzystania z zajęć terapeutycznych. Ważnym zadaniem jest pobudzanie sfery NGO do podejmowania działań samopomocowych czy poszerzania oferty dla osób niepełnosprawnych wykraczającej poza działalność MGOPS.

⁴⁷ Raport z systemu Pomost na dzień 15.11.2023 r. oraz 8.12.2023 r.

f) BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwo publiczne to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego, a także przed zjawiskami mogącymi zakłócić normalne funkcjonowanie obywateli, godzącymi w ogólnoprzyjęte normy postępowania. Bezpieczeństwo publiczne jest także stanem w społeczeństwie, który umożliwia jego sprawne funkcjonowanie. Zagrożenia dla bezpieczeństwa publicznego mogą mieć charakter zarówno wewnętrzny, jak i zewnętrzny, czyli mieszczą się tu ingerencje ze strony innych podmiotów państwowych w sprawy wewnętrzne, a także wewnętrzne konflikty i napięcia społeczne. Często przestępczość zakłóca ten ład, co rodzi w społeczeństwie poczucie niesprawiedliwości i braku kontroli państwa nad tym zjawiskiem.

Porządek publiczny, odnosi się do tych zadań organów spraw wewnętrznych i innych organów administracji oraz niektórych organizacji społecznych, które bezpośrednio wiążą się z utrzymaniem porządku umożliwiającego normalny rozwój życia w państwie⁴⁸.

Bezpieczeństwo jest podstawową potrzebą każdego człowieka, a jego niezaspokojenie nie pozwala na realizację innych potrzeb i utrudnia rozwój jednostki. Potwierdza to między innymi znana powszechnie teoria hierarchii potrzeb A. Masłowa, zgodnie z którą bezpieczeństwo jest drugą w hierarchii ważności potrzebą ludzką (tuż po potrzebach fizjologicznych takich jak: głód, pragnienie).

Stan zagrożeń przestępczością kryminalną jest w odczuciu społecznym swoistym wyznacznikiem stanu bezpieczeństwa wewnętrznego państwa.

Na terenie gminy Kcynia za stan bezpieczeństwa publicznego odpowiedzialny jest Komisariat Policji w Kcyni. Utrzymywanie bezpieczeństwa publicznego, obok ochrony bezpieczeństwa ludzi, jest podstawową określoną funkcją policji.

Do głównych zadań policji należy:

1. ochrona zdrowia, mienia i życia ludności,
2. ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego w miejscach publicznych, ruchu drogowego,
3. zapobieganie zjawiskom przestępczości i wykroczeń,

⁴⁸ J. Zaborowski, Prawne środki zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego, Warszawa 1997, s.129.

4. gromadzenie i przetwarzanie informacji,
5. wprowadzenie i eksploatacja systemu SHENGEN.

Jednym z podstawowych elementów, które wpływa na poziom bezpieczeństwa obywateli jest rozmiar przestępczości o charakterze kryminalnym, a w szczególności ilość odnotowanych w tym zakresie udokumentowanych czynów, które pokazują rzeczywisty poziom przestępczości. Przestępczość pospolita to przestępstwa kryminalne podzielone na siedem kategorii, na które składają się:

- 1) kradzież rzeczy,
- 2) kradzież samochodu,
- 3) kradzież z włamaniem,
- 4) rozbój,
- 5) bójka,
- 6) uszkodzenia mienia,
- 7) uszczerbek na zdrowiu.

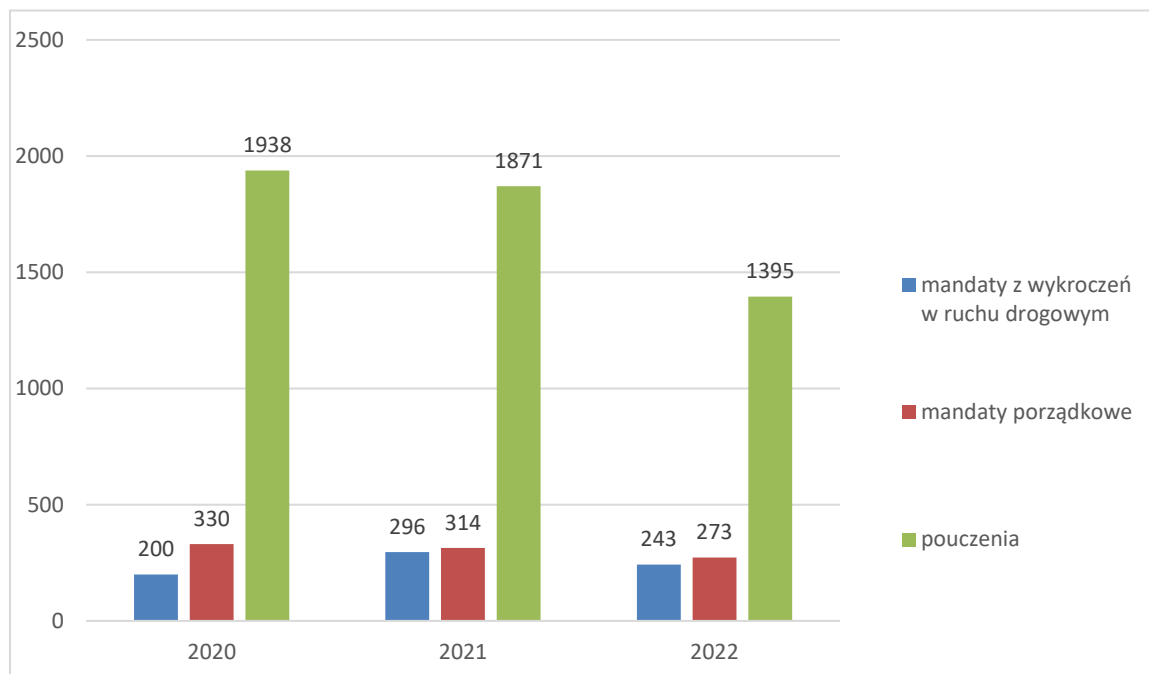
Tabela Nr 20. Postępowanie wszczęte przez Komisariat Policji na terenie gminy Kcynia w latach 2020-2022

Kategoria	Ilość wszczętych postępowań		
	2020	2021	2022
Kradzież mienia	10	16	10
Kradzież pojazdów	0	0	0
Kradzież z włamaniem	5	13	5
Bójki i pobicie	0	0	0
Rozboje	0	0	0
Uszkodzenia ciała	1	1	6
Uszkodzenie mienia	7	4	6
Zabójstwo	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Komisariatu Policji w Kcyni.

Poniższy wykres przedstawia ilość mandatów wystawionych za wykroczenia w ruchu drogowym i mandatów porządkowych oraz ilość pouczeń w latach 2020-2022

Wykres Nr 21. Mandaty i wykroczenia w latach 2020-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z Komisariatu Policji w Kcyni

Przedstawione dane wskazują spadek ilości pouczeń, mandatów porządkowych i w roku 2022 w porównaniu do roku 2021 spadek ilości mandatów z wykroczeń w ruchu drogowym.

Działania prewencyjne

Żyjemy w świecie, w którym zagrożenie bezpieczeństwa publicznego rośnie z dnia na dzień, a w niektórych obszarach przekracza nawet wyobraźnię przeciętnego człowieka. Należy pamiętać, że stan bezpieczeństwa wpływa na rozwój cywilizacyjny człowieka. Wpływa na kształtowanie warunków, w jakich on żyje. Każdy obywatel bez względu na wiek i pozycję społeczną chce być bezpieczny. W miejscu, w którym mieszka, pracuje czy wypoczywa. Każdy z nas chce czuć się bezpiecznie w miejscach użyteczności publicznej, parkach, urzędach, kościołach itp.

Wobec powyższego, aby zminimalizować zagrożenie bezpieczeństwa, policja zobowiązana jest do prowadzenia działań prewencyjnych, które są kierowane w miejsca, gdzie zagrożenia przestępstwami i wykroczeniami są największe. Z przeprowadzonych analiz wynika,

że najwięcej przestępstw popełnianych jest w godzinach wieczornych i nocnych oraz w dni wolne od pracy.

Ogólnopolskie programy policyjne, w których biorą udział policjanci z Komisariatu Policji w Kcyni :

Moja Komenda bezpłatna aplikacja pozwala wyszukać każdego dzielnicowego w Polsce. Sposób wyszukiwania jest bardzo prosty: wystarczy wpisać własny adres zamieszkania, a aplikacja odnajdzie funkcjonariusza który dba o nasz rejon zamieszkania oraz pokaże, w której jednostce pracuje. Dzielnicowych możemy wyszukać także po imieniu i nazwisku. Wyszukiwarka dzielnicowych działa w trybie off line, użytkownik nie musi mieć dostępu do internetu.

Dzielnicowy bliżej nas podstawowym warunkiem prawidłowego funkcjonowania Policji jest zgodna współpraca z obywatelem. W tym celu powstał program dzielnicowy bliżej nas, który ma pomóc budować zaufanie między Policjantem a obywatelem. Dzięki programowi każdy ma łatwy kontakt ze swoim dzielnicowym . Program przewiduje także nowe formy szkolenia dla Dzielnicowych które mają jeszcze bardziej rozwinąć umiejętności niezbędne do prawidłowego kontaktu z obywatelami.

Krajowa mapa zagrożeń bezpieczeństwa w Polsce jest narzędziem wykorzystywanym przez wszystkie zainteresowane osoby do wskazywania miejsc stanowiących zagrożenie. Platforma to ważny element pozwalający na prawidłowe zarządzanie bezpieczeństwem publicznym. Mapa pomaga wskazywać miejsca, na które lokalne służby powinny zwrócić uwagę i podejmować odpowiednie działania zmierzające do poprawy bezpieczeństwa, nie służy ona jednak do zgłaszania pilnych interwencji.

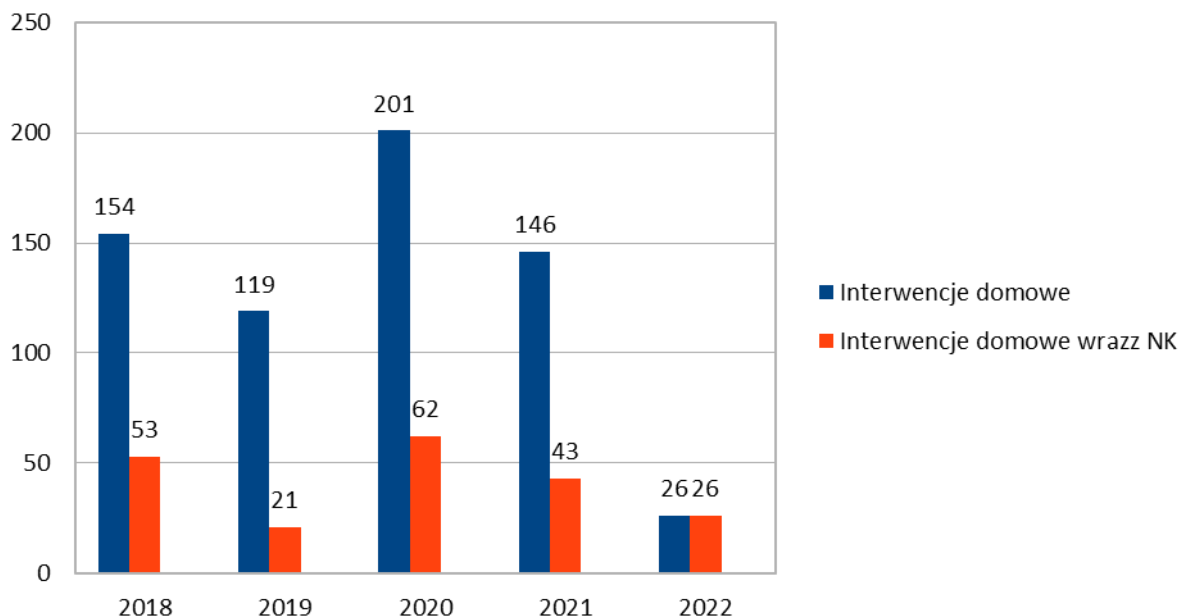
Tabela Nr 21. Aktywność prewencyjna Policji w Kcyni w latach 2020-2022

Aktywność w poszczególnych w kategoriach	2020	2021	2022
Interwencje w miejscach publicznych	1057	994	950
Interwencje domowe	170	115	111
Ilość spotkań ze społeczeństwem	197	194	159
Ilość spotkań z samorządem lokalnym	26	9	9
Ilość doprowadzeń do wytrzeźwienia	83	43	57
Ilość doprowadzeń do wytrzeźwienia do miejsca zamieszkania	37	25	41

Policjanci w ramach prewencji realizowali działania w programach sezonowych takich jak „Bezpieczne wakacje”, „Bezpieczne ferie” i „Bezdomny”.

Funkcjonariusze komisariatu w Kcyni podejmowali działania w ramach procedury „Niebieskie karty”.

Wykres nr 22 Zestawienie ilości przeprowadzonych interwencji domowych i sporządzonych tzw. „Niebieskich Kart”.

Źródło: dane Komisariatu Policji w Kcyni

Bezpieczeństwo publiczne oraz porządek publiczny to stany przejawiające się ochroną porządku prawnego, życia i zdrowia obywateli oraz majątku narodowego przed bezprawnymi działaniami.

Współcześnie źródeł zagrożeń bezpieczeństwa publicznego dopatrywać się można wśród takich czynników, jak:

- wysoki poziom bezrobocia,
- rozwarstwienie ekonomiczne w społeczeństwie,
- wzrost migracji zewnętrznej,
- osłabienie więzi społecznych,
- poczucie marginalizacji dużych grup społecznych,
- brak dostatecznej kontroli dostępu do broni palnej,
- nie zawsze skuteczna realizacja polityki fiskalnej, częste zmiany i niedoskonałość stanowionego prawa,

- niska efektywność organów ścigania karnego i wymiaru sprawiedliwości,
- brak skuteczności w realizacji przygotowanych programów związanych z przeciwdziałaniem patologii społecznej (w tym również walką z przestępczością)⁴⁹.

W Polsce współdziałanie policji z pozostałymi elementami podsystemu bezpieczeństwa publicznego wynika z ustaw i rozporządzeń oraz porozumień zawieranych pomiędzy poszczególnymi służbami. Przepisy prawa i porozumienia określają sposoby i formy współpracy poszczególnych elementów opisywanego podsystemu. Najczęściej występującymi sposobami współpracy są: wymiana posiadanych informacji, wspólne służby i szkolenia, podejmowanie działań na wniosek współdziałających partnerów, przekazywanie dokumentacji, udzielanie pomocy, udostępnienie posiadanych sił i środków.

W naszej gminie policja ściśle współpracuje w ramach programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, wchodząc w skład zespołu interdyscyplinarnego i grup roboczych. Podejmuje wspólne działania zwłaszcza w obszarze profilaktyki z Gminną Komisją Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kcyni. Współpracuje z pedagogami, organizuje spotkania z dziećmi i młodzieżą. Współpracuje z lokalnym samorządem w zakresie utrzymania bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Prognoza zmian:

Konieczne jest dalsze podejmowanie działań prewencyjnych i edukacja społeczeństwa, by zapobiegać zjawiskom przestępczości na terenie naszej gminy. Bardzo ważnym zadaniem jest zwiększenie świadomości społecznej, by obywatele reagowali na krzywdę innych, zawiadamiali odpowiednie służby i nie pozostawali obojętni na to, co się dzieje w ich okolicy.

⁴⁹ W. Pokruszyński, K. Straszewski, T. Terlikowski „System bezpieczeństwa publicznego Polski”, Warszawa 1996, s. 9, 10 i 11.

g) **PRZEMOC DOMOWA**

Przemoc domowa – należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej⁵⁰.

Powyższa definicja przemocy w rodzinie zawiera wszystkie elementy, które charakteryzują to zjawisko, tj.:

1) Dysproporcję sił między sprawcą a osobą doznającą przemocy. Oznacza to sytuację, w której jedna z osób jest silniejsza, a druga słabsza. W potocznym rozumieniu dysproporcja sił wiąże się z różnicą sił fizycznych. Zwykle to mężczyźni są sprawcami przemocy. Jednak w przypadku przemocy w rodzinie chodzi również o przewagę emocjonalną, intelektualną, ekonomiczną lub społeczną, które nie mają bezpośredniego związku z płcią. Im dłużej trwa przemoc w danej rodzinie, tym bardziej powiększa się nierównowaga pomiędzy sprawcą a ofiarą.

2) Intencjonalność sprawcy - celem sprawcy przemocy jest dążenie do bezwzględnego podporządkowania sobie ofiary. Zamiarem osób stosujących przemoc jest sprawowanie pełnej kontroli nad tym, co robią ich bliscy i wyznaczenie im granic, w jakich mogą oni funkcjonować w rodzinie. Sprawcy dają sobie prawo

⁵⁰ <https://kcpu.gov.pl/przemoc/charakterystyka-zjawiska-przemocy-w-rodzinie/> stan na 12.12.2023

do tego, aby egzekwować narzucone przez siebie zasady życia i „słusznie” karać za ich nie przestrzeganie.

3) Szkody cierpienia ofiar - zachowania sprawcy wywołuje u ofiar szkody fizyczne (w wyniku agresji fizycznej, pobicia) i psychiczne, które mogą być konwencją przemocy emocjonalnej – deprecjonowania, poniżania.

4) Naruszenie praw i dóbr osobistych - sprawca przemocy odbiera swoim ofiarom przysługujące im prawa i dobra. Często atakuje, obraża, ośmiesza, traktuje je przedmiotowo, uważając, że nie zasługują na nic lepszego.

Przemoc w rodzinie jest obecna we wszystkich społeczeństwach bez względu na stopień ich rozwoju gospodarczego czy kulturalnego. Jest to powszechny problem, który może dotyczyć ludzi bez względu na status społeczny i materialny, wiek, poziom wykształcenia, czy wykonywany zawód. Przemoc jest jak kropla, która drąży skałę. Często zaczyna się od małych incydentów, poniżających uwag, zawstydzania, przykrości. Osoba krzywdząca narzuca swoją wolę i decyzje, komentuje, krytykuje zachowania członka swojej rodziny. Uważa, że ma zawsze rację i dąży usilnie do uznawania jej przez innych. Osoba krzywdzona rezygnuje z własnych decyzji, kontaktów, aktywności, pieniędzy dla zgody w rodzinie, dla dobra dziecka, bo nie jest aż tak źle, bo inni mają gorzej itp. Osoba doznająca przemocy zatracą pewność, czy to, co się dzieje w jej rodzinie jest normą czy od niej już odbiega. Osoby krzywdzone wiele lat same sobie tłumaczy, że wszystko jest w porządku, że nic złego się nie dzieje⁵¹.

Wyróżniamy następujące formy przemocy:

1) Przemoc fizyczna - najbardziej widoczna, pozostawiająca ślady w postaci zadrapań, sińców, złamań itp. Najczęściej stosowane zachowania obejmują bicie, szarpanie, duszenie, kopanie. Bywa również tak, że sprawcy stosują takie sposoby fizycznej agresji, które nie pozostawiają śladów.

2) Przemoc psychiczna - przejawiająca się stosowaniem gróźb, ośmieszania, upokarzania, wyzwisk, izolowanie od bliskich. Skutki przemocy psychicznej są bardzo poważne i mogą powodować nieodwracalne zmiany w funkcjonowaniu osób nią dotkniętych.

⁵¹Red. Dorota Jaszczak-Kuźmińska, Katarzyna Michalska, Przemoc w rodzinie wobec osób starszych. Poradnik dla pracowników pierwszego kontaktu, Warszawa 2010, s. 23

- 3) **Przemoc seksualna** - to zmuszanie do określonych zachowań i kontaktów seksualnych. Jest to najbardziej wstydliva forma przemocy dla ofiar, do której trudno im się przyznać.
- 4) **Przemoc materialna** - charakteryzuje się ograniczaniem dostępu do wspólnych finansów, zabieraniem zarobionych pieniędzy, utrudnianie podjęcia pracy.
- 5) **Zaniedbanie** - niezaspokojenie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych rodziny, narażanie członków rodziny na głód, niedożywienie, obojętność, pozostawianie bez opieki, w niewłaściwych warunkach. Do niedawna funkcjonowało przekonanie, że dotyczy to głównie dzieci, ale coraz częściej ujawniane są przypadki dotyczące zaniedbań wobec osób starszych, niepełnosprawnych i chorych.

Bardzo rzadko sprawca stosuje wobec swojej ofiary jedną formę przemocy. Zwykle wykorzystuje różne jej formy, na przemian łącząc je tak, aby uzyskać pełną kontrolę nad ofiarą. Zachowanie sprawcy przemocy może wywołać u ofiar trwałe negatywne skutki i w efekcie doprowadzić do zniszczenia u niej pozytywnego obrazu samej siebie⁵².

Jak wynika z doświadczeń polskich i zagranicznych specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, najefektywniejszą formą świadczenia pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie jest współdziałanie w zespole interdyscyplinarnym. Współpraca przedstawicieli różnych instytucji sprzyja postawieniu trafniejszej diagnozy sytuacji rodziny oraz zaplanowaniu oddziaływań, których celem jest przerwanie przemocy i zapobieganie jej występowaniu oraz skoordynowanie działań poszczególnych służb zmierzające do realizacji zaplanowanych działań, a wreszcie ewaluacja podjętych działań. Członkowie takiego zespołu nadal wypełniają swe role zawodowe i działają w ramach kompetencji reprezentowanej służby, natomiast praca w zespole daje im okazję do wykorzystania w zaplanowanych dla rodziny działaniach kompetencji i wiedzy innych profesjonalistów⁵³.

Podstawowym dokumentem określającym zakres i formę realizacji zadań wymienionych w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej na terenie miasta i gminy Kcynia jest Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Kcynia na lata 2023 – 2028, którego celem głównym jest:

⁵²Red. Dorota Jaszczak-Kuźmińska, Katarzyna Michalska, Przemoc w rodzinie wobec osób starszych. Poradnik dla pracowników pierwszego kontaktu, Warszawa 2010, s. 11

⁵³Kaczyńska B, Interdyscyplinarna pomoc dzieciom krzywdzonym i ich rodzinom, Warszawa 2008; Sajdowska M, Jak organizować lokalny system pomocy dzieciom krzywdzonym, Warszawa 1998.

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie poprzez spójne działanie wszystkich służb oraz ograniczenie następstw zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Kcynia poprzez podniesienie świadomości społecznej.

Cele szczegółowe Programu:

- a) zmniejszenie skali zjawiska przemocy na terenie Gminy Kcynia,
- b) podniesienie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców gminy Kcynia w zakresie instytucji udzielających pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie,
- c) podnoszenie kompetencji przedstawicieli służb włączonych przez ustawodawcę w system przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Żadna instytucja nie ma wystarczających narzędzi i kompetencji, aby rozwiązać wszystkie problemy rodziny uwikłanej w przemoc domową. Dlatego znacznie skuteczniejsza jest praca zespołowa, która została opracowana tak, aby łączyć kompetencje służb i współpracować w celu osiągnięcia lepszych efektów.

Skala problemu przemocy w rodzinie w gminie Kcynia została określona na podstawie danych statystycznych ze sprawozdań zespołu interdyscyplinarnego w Kcyni, danych z Komisariatu Policji, Kuratorskiej Służby Sądowej w Szubinie i Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kcyni.

Burmistrz Kcyni Zarządzeniem Nr 119.2023 Burmistrza Kcyni z dnia 21 września 2023 roku powołał zespół interdyscyplinarny w skład, którego wchodzi przedstawiciele: Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kcyni, Komisariatu Policji w Kcyni, Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kcyni, ochrony zdrowia -NZOZ Nasza Przychodnia w Kcyni, Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Szubinie, oświaty, organizacji pozarządowej Stowarzyszenie „ORDO EX CHAO”.

Aby skutecznie przeciwdziałać przemocy w rodzinie na szczeblu gminy, trzeba najpierw oszacować rozmiar problemu, czyli dokonać diagnozy problemu społecznego. Postawienie diagnozy należy rozpocząć od dotarcia do rodzin z grup zwiększonego ryzyka i objęcie ich różnorodną pomocą, której celem jest ochrona potencjalnych ofiar przemocy, w tym dzieci wychowujących się w danej rodzinie przed ewentualnym krzywdzeniem. Spośród czynników ryzyka wystąpienia przemocy wobec partnera wyróżnia się: czynniki indywidualne, czynniki związane ze związkiem, czynniki środowiskowe i czynniki społeczne. Zestawienie tych

czynników przedstawia poniższa tabela⁵⁴:

Tabela Nr 22. Czynniki związane ze stosowaniem przemocy wobec partnera

Czynniki indywidualne	Czynniki związane ze związkiem	Czynniki środowiskowe	Czynniki społeczne
Młody wiek, nadmierne spożywanie alkoholu, zaburzenia osobowości, niskie osiągnięcia szkolne, niski dochód, bycie świadkiem lub doświadczanie przemocy w dzieciństwie	Konflikt małżeński, chwiejność związku, dominacja mężczyzny w rodzinie, napięcia związane z finansami i funkcjonowaniem rodziny na niższym poziomie	Słabe sankcje ze strony społeczności wobec przemocy domowej, ubóstwo, niski kapitał społeczny	Tradycyjne normy płciowe, normy społeczne podtrzymujące przemoc

Z analizy procedur „Niebieskich Kart”, którymi zajmowały się grupy robocze można dostrzec, że sprawców przemocy charakteryzuje niski poziom umiejętności komunikacyjnych, niepewność siebie, zaniżona samoocena, zaburzenia kontroli emocjonalnej. W kilku przypadkach grupy robocze spotkały się ze sprawcą przejawiającym cechy psychopatologiczne. Zdecydowana większość sprawców ma problem z nadużywaniem alkoholu. Z kolei wśród kobiet, które są ofiarami przemocy znaczna większość pochodzi z rodzin, w których ojciec nadużywał alkohol i stosował przemoc wobec rodziny. Z analizy procedur, które wpłynęły do zespołu interdyscyplinarnego wynika, że w większości sprawcami przemocy domowej na terenie naszej gminy są mężczyźni. Do przemocy najczęściej dochodzi na skutek agresji wywołanej spożyciem nadmiernej ilości alkoholu.

Do Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2018-2022 wpłynęło łącznie 335 „Niebieskich Kart A” - szczegóły podano poniżej.

⁵⁴Praca zbiorowa Małgorzata Broniszewska, Barbara Kamińska – Skowronek, Wanda Mende, Alina Prusinowska – Marek, Anna Sikorska, Daniel Więckowski, Teczka procedur przeciwdziałania przemocy w rodzinie, Poznań 2010

Tabela nr 23. Liczba „Niebieskich Kart A” w latach 2018-2022.

PROCEDURY		2018	2019	2020	2021	2022 stan na dzień 14.12. 2022 r.
Liczba Niebieskich Kart A	O G Ó Ł E M:	63	100	90	47	36
W tym sporządzonych przez:	POLICJĘ	50	81	77	42	26
	MGOPS	9	16	13	3	10
	GKPIRPA	3	-	-	-	-
	OŚWIATĘ	1	2	-	1	-
	SŁUŻBĘ ZDROWIA	-	1	-	1	-

Źródło: Sprawozdania Zespołu Interdyscyplinarnego za lata 2018-2022

Analiza powyższego wykresu pozwala zauważyć nadal tendencję spadkową.

Wprowadzone w latach 2020-2021 ograniczenia na terenie całego kraju przyczyniły się do wzmocnienia izolacji rodzin dotkniętych przemocą. Nadal najwięcej procedur jest wszczynanych przez Policję w związku z interwencją w miejscu zamieszkania. Zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat przemocy domowej motywuje ofiary do podejmowania działań mających na celu poprawę swojej sytuacji życiowej. Należy zwrócić uwagę, iż zaangażowanie przedstawicieli służb w przeciwdziałaniu przemocy zależy od indywidualnych wysiłków pracowników w proces samoedukacji w zakresie obowiązującego prawa i przedmiotowej problematyki – czynników ryzyka, czynników chroniących, mechanizmów przemocy, cykli przemocy, skutków stosowania przemocy, przyjętych sposobów pracy z rodziną dotkniętą tym problemem. Zdarza się również, że w niektórych rodzinach procedura „Niebieskie Karty” bywa procedowana wielokrotnie, co także przyczynia się do zawyżenia statystyk i wskazuje jednocześnie na dynamikę zjawiska przemocy w tych rodzinach.

Grupy robocze w ramach realizacji zadań wynikających z procedury „Niebieskie Karty” systematycznie spotykają się w celu udzielania pomocy rodzinom dotkniętym przemocą domową i podejmują działania wskazane w Rozporządzeniu w sprawie procedury „Niebieskie Karty” i wzorów formularzy „Niebieska Karta” z dnia 13 września 2011 r.

Tabela Nr 24. Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych.

DZIAŁANIA	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4	4	4	4
Liczba spotkań grup roboczych	172	186	163	110	106
Liczba rodzin objętych pomocą grup roboczych	47	66	52	33	30

Źródło: Sprawozdania Zespołu Interdyscyplinarnego za lata 2018-2022

Prognoza zmian:

W ostatnich latach zauważa się wzrost świadomości społecznej dotyczącej występowania przemocy domowej. Dzięki prowadzonej edukacji coraz więcej mieszkańców naszej gminy reaguje na przemoc, prosząc służby o interwencję. Podnosi się poziom wiedzy osób doświadczających przemocy, które często nie ukrywają już swojego problemu w zaciszu domowym, ale szukają dla siebie pomocy z zewnątrz. Konieczna jest systematyczna edukacja i podejmowanie działań profilaktycznych. Zespół Interdyscyplinarny planuje kontynuację pogadanek dla rodziców w pozostałych szkołach na terenie naszej gminy oraz spotkania informacyjne dla dzieci na temat zjawiska przemocy domowej.

h) BEZDOMNOŚĆ I MIESZKALNICTWO

Zjawisko bezdomności jest jednym z najpoważniejszych zagrożeń, które godzi w podstawy bytu człowieka. Bezdomność narusza poczucia własnej wartości, godności, a także wzbudza u tych osób poczucie braku sensu życia. Prawo do schronienia, domu jest uważane za jedno z podstawowych praw należnych człowiekowi⁵⁵. Najogólniej bezdomność można zdefiniować, jako sytuację osób, które w danym okresie życia nie dysponują i własnymi staraniami nie mogą zagwarantować sobie takiego schronienia, które uważaliby za swoje i które spełniłyby, choć w minimalnym stopniu warunki pozwalające na nazwanie je domem, mieszkaniem⁵⁶.

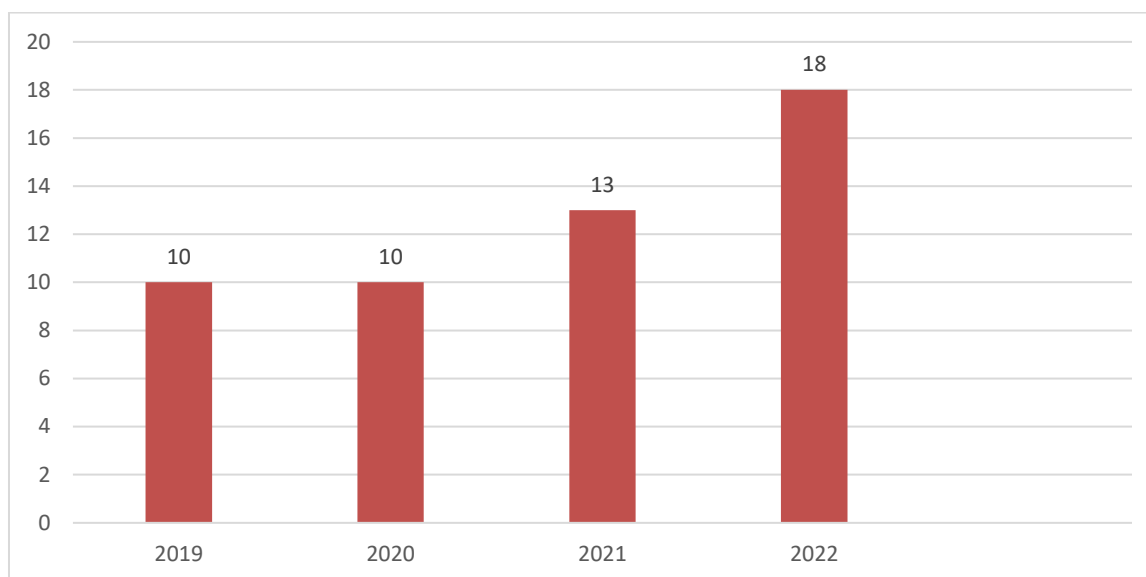
Do przyczyn bezdomności można zaliczyć uwarunkowania indywidualne, w tym m.in.: ubóstwo, niski poziom wykształcenia, niechęć do podnoszenia swoich kwalifikacji, konflikty z prawem, alkoholizm i inne nałogi oraz uwarunkowania makrospołeczne, np. sytuacja

⁵⁵ Podgórska- Jachnik D., Praca socjalna z osobami bezdomnymi, Warszawa 2014, s. 19.

⁵⁶ Przymerński A., Zjawisko bezdomności w Polsce współczesnej, „Polityka Społeczna” 1997/4, s.30.

społeczno-ekonomiczna kraju (w tym bezrobocie) a także utratę mieszkania. Bezdomność człowieka związana jest również z ubóstwem, co prowadzi do wykluczenia społecznego⁵⁷.

Wykres Nr 23. Liczba osób objętych pomocą z powodu bezdomności.

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MGOPS za lata 2019-2022

W polskim prawie za osobę bezdomną uważa się osobę niezamieszkałą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowaną na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności, a także osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania⁵⁸.

Gmina Kcynia nie posiada na swoim terenie schronisk i noclegowni dla osób bezdomnych. Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kcyni zapewnia osobom bezdomnym schronienie w miejscach wyłonionych w procedurze zamówień publicznych.

Posiadanie własnego schronienia, dachu nad głową jest jedną z podstawowych potrzeb każdego człowieka. Godziwe warunki mieszkaniowe w znacznym stopniu mogą wpływać na poprawne działanie jednostek, grup społecznych.

W latach 2020-2022 liczba mieszkań w zasobie gminy Kcynia uległa zmniejszeniu.

⁵⁷ Podgórska- Jachnik D., Praca socjalna..s. 46.

⁵⁸Art. 65 ustawy z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności.

Tabela Nr 25. Zasoby mieszkaniowe w gminie Kcynia w latach 2020-2022

	2020	2021	2022
Liczba mieszkań w zasobie gminy	206	190	177
Liczba wniosków złożonych na mieszkanie z zasobów gminy	16	15	12
Liczba oczekujących na mieszkanie socjalne	8	5	5

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za rok 2021 i 2022

Prognoza zmian:

Gmina Kcynia posiada ograniczoną liczbę mieszkań, które mogłyby zostać przydzielone osobom bezdomnym lub zagrożonych problemem bezdomności. Na terenie gminy Kcynia brak jest ośrodków wsparcia, które zapewniają schronienie osobom bezdomnym. W związku powyższym schronienie zapewnia się poprzez umieszczenie w ośrodkach wsparcia poza gminą Kcynia. Standard mieszkań w gminie jest zróżnicowany, szczególnie dotyczy to mieszkań położonych na terenach wiejskich, wiele lokali wymaga remontu. Liczba nowych mieszkań oddawanych do użytku nie zaspokaja w całości potrzeb społeczności.

i) EDUKACJA I OPIEKA NAD DZIECKIEM

Edukacja w szerokim znaczeniu to działalność oświatowo - wychowawcza, której celem jest modyfikacja zastanych lub/i ukształtowanie u jednostek nowych form zachowania⁵⁹. Edukacja to ogół procesów i oddziaływań, których celem jest zmienianie ludzi, przede wszystkim dzieci i młodzieży, stosownie do panujących w danym społeczeństwie ideałów i celów wychowawczych⁶⁰. Rezultatem edukacji ma być wszechstronnie rozwinięty człowiek, tzn. osoba należycie ukształtowana pod względem umysłowym, społeczno – moralnym, zawodowym, kulturalnym i zdrowotno – fizycznym, przystosowana do życia w warunkach szybko zmieniającego się świata⁶¹. We współczesnych, demokratycznych społeczeństwach uzupełniona jest o ważny komponent kształcenia – wychowanie oraz traktowana jest jako proces ustawiczny trwający całe życie. Człowiek wykształcony, wyposażony w szeroki zasób wiedzy i umiejący wykorzystać swoje umiejętności posiada wyższe kwalifikacje zawodowe i możliwości zarobkowania, ma większe szanse na rynku pracy. Głównym problemem edukacji

59 M. Kupisiewicz, Słownik Pedagogiki specjalnej, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2013, s. 96.

60 W. Okoń, Nowy słownik pedagogiczny, Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa 2004, s. 93.

61 M. Kupisiewicz, Słownik Pedagogiki specjalnej, dz. cyt., s. 96.

w Polsce i na świecie jest nierówny dostęp do niej przez całe życie, co rodzi zróżnicowane szanse życiowe różnych grup społecznych bez wykształcenia i z wykształceniem⁶².

Na terenie gminy Kcynia bazę oświatową tworzą:

- 1) Przedszkole Miejskie im. Ziemi Pałuckiej w Kcyni,
- 2) Szkoła Podstawowa im. bł. Marii Karłowskiej w Dobieszewie,
- 3) Szkoła Podstawowa im. Jana Czochralskiego w Kcyni,
- 4) Szkoła Podstawowa im. Miłośników Przyrody w Laskownicy,
- 5) Szkoła Podstawowa im. Orła Białego w Palmierowie,
- 6) Szkoła Podstawowa im. Kazimierza Korka w Rozstrzębowie,
- 7) Szkoła Podstawowa im. ppor. Marka Uleryka w Dziewierzewie,
- 8) Szkoła Podstawowa w Mycielewie,
- 9) Zespół Szkół Technicznych w Kcyni
- 10) Zespół Szkół Specjalnych im. Janusza Korczaka w Kcyni,
- 11) Zakład Poprawczy w Kcyni
- 12) Niepubliczne Przedszkole MINI AKADEMIA w Kcyni
- 13) Niepubliczna Szkoła Podstawowa MINI AKADEMIA w Kcyni.

Tabela Nr 26. Liczba uczniów w poszczególnych placówkach oświatowych w roku szkolnym wg stanu na dzień 30.09.2023

Rodzaj placówki	Liczba uczniów
Organ prowadzący - gmina Kcynia	
Przedszkole Miejskie im. Ziemi Pałuckiej w Kcyni	143
Szkoła Podstawowa im. Marii Karłowskiej w Dobieszewie	69
Szkoła Podstawowa im. Jana Czochralskiego w Kcyni	450
Szkoła Podstawowa im. Miłośników Przyrody w Laskownicy	128
Szkoła Podstawowa im. Orła Białego w Palmierowie	74
Szkoła Podstawowa im. Kazimierza Korka w Rozstrzębowie	65
Szkoła Podstawowa w Dziewierzewie	161

62 <http://oapuw.pl/wp-content/uploads/2013/03/Skawinska-M.-Polityka-rodzinna.pdf>

(stan na dzień 29.05.2015 r.)

- Szkoła Podstawowa w Mycielewie	150
Zespół Szkół Technicznych w Kcyni	240
- Liceum Ogólnokształcące im. Karola Libelta w Kcyni	73
- Technikum	116
- Branżowa Szkoła I stopnia	51
Organ prowadzący – osoba fizyczna	
Przedszkole Niepubliczne MINI AKADEMIA w Kcyni	62
Organ prowadzący - powiat nakielski	
Zespół Szkół Specjalnych im. Janusza Korczaka w Kcyni	
- Szkoła Podstawowa	36
- Branżowa Szkoła I Stopnia	10
- Szkoła Przystosowująca do Pracy	6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kcyni - Referat Edukacji, Promocji, Sportu i Kultury oraz Zespołu Szkół Specjalnych w Kcyni

Dzieci pozbawione opieki domowej w czasie wolnym od zajęć szkolnych mogą przebywać w świetlicy szkolnej. Głównym zadaniem tego typu świetlic jest zapewnienie opieki nad uczniami w godzinach, w których nie mają zajęć lekcyjnych oraz opieki nad uczniami dojeżdżającymi do szkoły autobusem szkolnym i czekającymi na jego odjazd lub rozpoczęcie zajęć. Ponadto świetlice umożliwiają uczniom uczestniczenie w interesujących z ich punktu widzenia zajęciach oraz wykonywanie prac domowych⁶³. W gminie Kcynia funkcjonuje siedem świetlic przyszkolnych. Działają one przy 7 szkołach podstawowych: (przy Szkole Podstawowej w Kcyni, Rozstrzębowie, Dobieszewie, Laskownicy, Palmierowie, Mycielewie, Dziewierzewie)⁶⁴.

Uczniowie w trakcie nauki w szkole mogą korzystać z pomocy specjalistów tj. psychologa i logopedy. Prawie we wszystkich placówkach oświatowych w gminie Kcynia zatrudniony jest logopeda (wyjątek stanowi Zespół Szkół Technicznych w Kcyni). Pomoc psychologa zapewniona jest w 5 placówkach (oprócz Szkoły Podstawowej w Laskownicy, Szkoły Podstawowej w Dziewierzewie, Mycielewie oraz ZST w Kcyni).

63 W. Okoń, Nowy słownik pedagogiczny, dz. cyt., s. 410.

64 Informacje udostępnione przez Urząd Miejski w Kcyni - Referat Edukacji, Promocji, Sportu i Kultury, stan na listopad 2023 r. r.

Wychowanie przedszkolne

Przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych oraz inne formy wychowania przedszkolnego w równej mierze pełnią funkcje opiekuńcze, wychowawcze i kształcące. Zapewniają dzieciom możliwość wspólnej zabawy i nauki w warunkach bezpiecznych, przyjaznych i dostosowanych do ich potrzeb rozwojowych.

Celami wychowania przedszkolnego są:

- 1) wspomaganie dzieci w rozwijaniu uzdolnień oraz kształtowanie czynności intelektualnych potrzebnych im w codziennych sytuacjach i w dalszej edukacji;
- 2) budowanie systemu wartości, w tym wychowywanie dzieci tak, żeby lepiej orientowały się w tym, co jest dobre, a co złe;
- 3) kształtowanie u dzieci odporności emocjonalnej koniecznej do racjonalnego radzenia sobie w nowych i trudnych sytuacjach, w tym także do łagodnego znoszenia stresów i porażek;
- 4) rozwijanie umiejętności społecznych dzieci, które są niezbędne w poprawnych relacjach z dziećmi i dorosłymi;
- 5) stwarzanie warunków sprzyjających wspólnej i zgodnej zabawie oraz nauce dzieci o zróżnicowanych możliwościach fizycznych i intelektualnych;
- 6) troska o zdrowie dzieci i ich sprawność fizyczną;
- 7) zachęcanie do uczestnictwa w zabawach i grach sportowych;
- 8) budowanie dziecięcej wiedzy o świecie społecznym, przyrodniczym i technicznym oraz rozwijanie umiejętności prezentowania swoich przemyśleń w sposób zrozumiały dla innych;
- 9) wprowadzenie dzieci w świat wartości estetycznych i rozwijanie umiejętności wypowiedzania się poprzez muzykę, małe formy teatralne oraz sztuki plastyczne;
- 10) kształtowanie u dzieci poczucia przynależności społecznej (do rodziny, grupy rówieśniczej i wspólnoty narodowej) oraz postawy patriotycznej;
- 11) zapewnienie dzieciom lepszych szans edukacyjnych poprzez wspieranie ich ciekawości, aktywności i samodzielności, a także kształtowanie tych wiadomości i

umiejętności, które są ważne w edukacji szkolnej⁶⁵.

W gminie Kcynia wychowanie przedszkolne realizowane jest w 9 placówkach tj. w Przedszkolu Miejskim im. Ziemi Pałuckiej w Kcyni oraz w oddziałach przedszkolnych przy 7 szkołach podstawowych (przy Szkole Podstawowej w Kcyni, Szkole Podstawowej w Rozstrzębowie, Dobieszewie, Laskownicy, Palmierowie, Mycielewie, Dziewierzewie. W gminie Kcynia od 1 września 2018 roku funkcjonuje także Niepubliczne Przedszkole „MINI AKADEMIA”. Istniejąca obecnie sieć publicznych przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Kcynia umożliwia przyjęcie nawet 100% dzieci potencjalnie mogących korzystać z wychowania przedszkolnego.

Gmina Kcynia w swoich zasobach nie posiada żłobków, klubów dziecięcych, oddziałów żłobkowych w przedszkolu oraz opiekunów dziennych do dzieci. Na terenie gminy działał żłobek niepubliczny, założony w 2018 roku, jednak zakończył swoją działalność w kwietniu 2022 roku z uwagi na brak podopiecznych.

Prognoza zmian:

Gmina Kcynia posiada dobrą bazę edukacyjną w zakresie szkolnictwa podstawowego, i ponadpodstawowego. Natomiast zauważyć można braki w zakresie opieki nad dzieckiem w wieku do lat 3. W długofalowej perspektywie warto zaplanować tworzenie i rozwój form opieki nad dzieckiem w wieku do lat 3, szczególnie z wykorzystaniem form zewnętrznego finansowania.

Ponadto w ankietach przeprowadzonych na potrzeby niniejszej strategii pojawiały się opinie o braku i potrzebie utworzenia form wsparcia dla dzieci w wieku do lat 3.

65 <http://men.gov.pl/wp-content/uploads/2014/08/Strony3-8zal1.pdf> stan na dzień 1.06.2015 r.

j) SPORT

Sport jest jednym z działów kultury fizycznej. Jest to pojęcie wieloznaczne. W rozumieniu ustawy o sporcie oznacza „wszelkie formy aktywności fizycznej, które przez uczestnictwo doraźne lub zorganizowane wpływają na wypracowanie lub poprawienie kondycji fizycznej i psychicznej, rozwój stosunków społecznych lub osiągnięcie wyników sportowych na wszelkich poziomach”.⁶⁶

Gmina Kcynia posiada warunki do rozwoju sportu, głównie poprzez finansowanie działalności szkół (lekcje wychowania fizycznego), dofinansowywanie działalności klubów sportowych, organizację szeregu zawodów o charakterze sportowym i sportowo rekreacyjnym oraz realizację programów o charakterze rekreacji sportowej. Gmina posiada coraz szerszą gamę obiektów służących rozwojowi form aktywności fizycznych: boiska, siłownię zewnętrzną, place zabaw, skatepark, miasteczko rowerowe, sale gimnastyczne dostępne nie tylko dla uczniów szkół.

Prognoza zmian:

Organizowane przez gminę Kcynia zajęcia i wydarzenia sportowe, kulturalne, rekreacyjne znajdują powiększające się grono odbiorców. Na terenie gminy znajdują się obiekty sportowe, które mogą zagospodarować czas wolny dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych. Realizowane w gminie Kcynia projekty zewnętrzne, które są finansowane m.in. ze środków Ministerstwa Sportu i Turystyki pokazują, że jest zapotrzebowanie wśród lokalnej społeczności na takiego rodzaju przedsięwzięcia. Zajęcia sportowe realizowane na terenie gminy sprawdzają się jako forma promocji aktywności fizycznej wśród mieszkańców gminy.

k) KULTURA

Pojęcie kultury przez wielu autorów rozpatrywane jest w ujęciu wąskim i szerokim. W ujęciu szerokim kultura oznacza, że jest to: „względnie zintegrowana całość obejmująca zachowania ludzi przebiegające według wspólnych dla zbiorowości społecznej wzorów wykształconych i przyswajanych w toku interakcji oraz zawierająca wytwory takich

⁶⁶ Art. 2 ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie.

zachowań”⁶⁷. Definicja kultury w wąskim znaczeniu rozumiana jest jako „zespół dyspozycji psychicznych przekazywanych w łonie danej zbiorowości przez kontakt społeczny i uzależnionych od całego systemu stosunków międzyludzkich”⁶⁸

Główną instytucją kultury w gminie Kcynia jest Gminne Centrum Kultury i Biblioteki im. Klary Prillowej w Kcyni, które powstało w 2013 r. w wyniku połączenia dwóch instytucji kultury tj. Biblioteki Publicznej Gminy i Miasta Kcynia oraz Miejsko – Gminnego Ośrodka Kultury im. Klary Prillowej w Kcyni. Gminne Centrum Kultury i Biblioteki w Kcyni swoją działalność opiera na analizie zapotrzebowania mieszkańców i regionu w zakresie czytelnictwa i krzewienia kultury w jej różnorodnych formach. Celem Centrum jest rozwijanie i zaspakajanie potrzeb czytelniczych społeczeństwa, upowszechnianie wiedzy, kultury i sztuki oraz zachowanie dziedzictwa narodowego, a do podstawowych zadań Centrum Kultury należy w szczególności:

1. Gromadzenie, opracowanie i przechowywanie materiałów bibliotecznych służących rozwojowi czytelnictwa oraz zaspokojeniu potrzeb informacyjnych, edukacyjnych i samokształceniowych, ze szczególnym uwzględnieniem materiałów dokumentujących dorobek kulturalny, naukowy i gospodarczy regionu,
2. udostępnianie zbiorów na miejscu, wypożyczanie na zewnątrz, prowadzenie wypożyczeń międzybibliotecznych,
3. prowadzenie działalności informacyjno – bibliograficznej,
4. popularyzacja książki i czytelnictwa oraz dorobku kulturalnego gminy,
5. tworzenie i udostępnianie własnych komputerowych baz danych, katalogowych, bibliograficznych i faktograficznych,
6. współdziałanie z bibliotekami innych sieci, instytucjami, organizacjami i towarzystwami w zakresie rozwijania i zaspokajania potrzeb oświatowych i kulturalnych społeczeństwa,
7. doskonalenie form i metod pracy bibliotecznej,
8. organizowanie konkursów czytelniczych,
9. organizowanie spotkań otwartych z autorami poezji i prozy.
10. realizacja zadań w dziedzinie wychowania, edukacji i upowszechniania kultury,

67 Antonina Kłoskowska, *Kultura masowa. Krytyka i obrona*, Warszawa: PWN, 1980, s.40

68 Stefan Czarnowski, *Dzieła*, tom I, *Studia z historii kultury*, oprac. Nina Assorodobraj i Stanisław Ossowski, Warszawa: PWN, 1956, s.20.

11. rozbudzanie zainteresowań oraz potrzeb kulturalnych,
12. przygotowanie do odbioru i tworzenia wartości kulturalnych,
13. edukacja kulturalna i wychowanie poprzez sztukę,
14. tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego,
15. udostępnianie, tworzenie, gromadzenie, dokumentowanie i ochrona dóbr kultury oraz włączenie ich do społecznego obiegu,
16. inspirowanie jednostek i grup społecznych do czynnego i twórczego udziału w życiu kulturalnym,
17. kultywowanie tradycji i folkloru.,
18. programowanie i nadzorowanie imprez kulturalno - rozrywkowych o charakterze masowym z prawem zlecenia ich realizacji innym instytucjom i organizacjom, organizowanie czasu wolnego dzieci, młodzieży i dorosłych,
19. tworzenie i upowszechnianie scenicznych programów artystycznych,
20. organizowanie spektakli, koncertów, festiwali, odczytów, imprez artystycznych, rozrywkowych i turystycznych oraz wystaw okolicznościowych,
21. organizowanie różnych konkursów i imprez środowiskowych,
22. prowadzenie działalności wydawniczej i promocyjnej,
23. prowadzenie współpracy kulturalnej z miastami partnerskimi.

Współpracuje z innymi instytucjami kultury, instytucjami oświatowymi, organizacjami społecznymi oraz stowarzyszeniami. Organizuje jak i współpracuje z innymi instytucjami na terenie gminy przy realizacji różnego rodzaju imprez kulturalnych, kameralnych, masowych. Wszelkie festyny, imprezy masowe często organizowane są we współpracy z Urzędem Miejskim w Kcyni.

Gminne Centrum Kultury i Biblioteki na terenie gminy Kcyni jest organizatorem wielu sekcji i kół zainteresowań do których należą:

- 1) Dyskusyjny Klub Książki,
- 2) Warsztaty rękodzieła,
- 3) Zajęcia interaktywne,
- 4) Sekcja rzeźby w drewnie,
- 5) Sekcja rzeźby w glinie, zajęcia plastyczne,
- 6) Rękodzieło, haft
- 7) Modern jazz, w tym:

- Grupa I/najmłodsza
- Grupa II/ średnia
- Grupa III / młodzież

8) Fitness,

9) Zajęcia rytmiczne - zajęcia kierowane są do najmłodszej grupy dzieci od 3 do 6 roku życia,

10) Zespół Regionalny „Pałuki”- Zespół liczy 25 osób. Zespół istnieje od ponad 65 lat. Ludowi artyści propagują folklor pałucki na terenie całego kraju,

11) Grupa „Aktywnego Seniora”,

12) Uniwersytet Trzeciego Wieku – filia UTW w Kcyni powstała w 2012 roku przy współpracy z Wyższą Szkołą Gospodarki w Bydgoszczy. Wykłady prowadzone są przez wykładowców WSG w Bydgoszczy i mają różnorodną tematykę począwszy od zdrowego stylu życia, po prawo spadkowe, karne oraz prezentacje turystyczne. Organizowane są również wycieczki krajowe i zagraniczne, które cieszą się dużym zainteresowaniem.

13) Nauka gry na skrzypcach.

Prowadzone są również tzw. „Drzwi otwarte”- spotkania z folklorem. W czasie tych zajęć dzieci i młodzież poznaje technikę wykonywania pisanek i palm wielkanocnych, kwiatów z papieru oraz pająków pałuckich. Uczą się piosenek i tańców pałuckich oraz poznają historię regionu Pałuk.

Gminne Centrum Kultury i Biblioteki często przy współpracy z Urzędem Miejskim w organizują życie społeczno – kulturalne mieszkańców gminy Kcynia.

Do głównych wydarzeń kulturalnych w gminie Kcynia w latach 2015 - 2023 należy zaliczyć:

- 1) Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy,
- 2) Dzień Babci i Dzień Dziadka,
- 3) Dzień Matki,
- 4) Gminny Dzień Dziecka,
- 5) festyny dożynkowe,
- 6) festyny sołeckie,
- 7) turnieje szachowe,
- 8) lekcje biblioteczne,

- 9) letnie i zimowe wakacje dla dzieci i młodzieży,
- 10) Dni Kcyni,
- 11) Obchody Święta 3 Maja i Święta Niepodległości,
- 12) konkursy – plastyczne, historyczne, recytatorskie,
- 13) prelekcje, wystawy,
- 14) plenery rzeźbiarskie,
- 15) warsztaty rękodzieła ludowego i tańca pałuckiego.

Większość wydarzeń to imprezy otwarte, które cieszą się zainteresowaniem wśród mieszkańców gminy Kcynia. Poprzez takie wydarzenia mieszkańcy mogą integrować się ze sobą i najbliższym środowiskiem lokalnym.

Działalność kulturalna gminy Kcyni to również działalność biblioteki w Kcyni, która założona została w roku 1945 przez Marię Kokocińską. W Bibliotece znajduje się również czytelnia internetowa. Wraz z upływem lat zasoby biblioteczne systematycznie wzrastają. Obecnie liczą prawie 30.000 woluminów. Każdego roku zbiory ulegają powiększeniu. Środki finansowe na zakup nowości wydawniczych pochodzą zarówno z budżetu gminy, jak i ze środków zewnętrznych, głównie z dotacji Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Zakupu księgozbioru dokonuje się zgodnie z zainteresowaniem czytelnictwem oraz potrzebami edukacyjnymi w zależności od programu nauczania. Natomiast kupując książki beletrystyczne dla dorosłych instytucja kieruje się listą nowości wydawniczych, sugestiami czytelnictwem oraz tzw. zamówieniami, które można składać w bibliotece. Dużym zainteresowaniem cieszą się wypożyczenia międzybiblioteczne, które sprawdzają się w wypożyczeniach książek popularno-naukowych wykorzystywanych zwłaszcza przez studentów⁶⁹.

Prognoza zmian:

Na terenie gminy Kcynia znajdują się instytucje kultury, które starają się zaspokoić potrzeby kulturalno - oświatowe społeczności lokalnej. W latach 2022-2023 placówka została wyremontowana i wygląd pomieszczeń jest okazały. Jednak problemem z jakim boryka się GCKiB, to brak odpowiedniej ilości pomieszczeń zwłaszcza Sali widowiskowej. Centrum posiada tylko jedną salę, w której można zorganizować spotkania na maksymalnie 80 osób, na potrzeby organizacji koncertów, wystaw jest ona zbyt mała. Placówka posiada dwa małe pomieszczenia, w jednym z nich wyeksponowane są eksponaty muzealne Klary Prillowej i

⁶⁹ Materiały udostępnione przez GCKiB w Kcyni.

innych twórców ludowych z Pałuk. W drugiej sali organizowane są zajęcia artystyczne dla dzieci, młodzieży i dorosłych.

Brak Sali widowiskowej powoduje, że nie można realizować w pełni wielu pomysłów na nowe, ciekawe inicjatywy. Do wielu występów niezbędna jest scena, która nie mieści się w pomieszczeniach Centrum. GCKiB we współpracy z wydziałem promocji UM w Kcyni w miarę swych możliwości zagospodarowują czas wolny dla dzieci, młodzieży oraz osób starszych poprzez liczne imprezy integracyjne i festyny. Oferta aktywności kulturalnych dedykowana jest wszystkim mieszkańcom Gminy, jak również osobom odwiedzającym region. Centrum Kultury w nowym lokalu do działających już kół zainteresowań z nowym rokiem wprowadza kolejne stałe zajęcia poprzez utworzenie: sekcji nauki gry na gitarze, sekcji śpiewu, sekcji szachowej.

I) PRZECIWDZIAŁANIE ALKOHOLIZMOWI I NARKOMANII

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) definiuje uzależnienie jako psychiczny i fizyczny stan wynikający z interakcji między żywym organizmem, a substancją (alkohol, narkotyki, nikotyna, leki), charakteryzujący się zmianami i innymi reakcjami takimi jak: konieczność przyjmowania danej substancji w sposób ciągły lub okresowy, w celu doświadczenia jej wpływu na psychikę lub by uniknąć objawów towarzyszących brakowi substancji. Profilaktyka uzależnień ma za zadanie zapobiegać zaistnieniu problemów wynikających z zażywania substancji psychoaktywnych, ponadto obejmuje świadome oddziaływanie na grupę, czy jednostkę w celu ograniczenia rozmiarów sięgania po używkę lub nadużywania substancji. Odpowiedni dobór działań w prawidłowo rozpoznanym środowisku pozwoli na zintegrowane oraz długofalowe oddziaływanie na społeczność lokalną na każdym poziomie profilaktyki.

W Kcyni działa Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych powołana przez Burmistrza, która w ramach swych obowiązków inicjuje przynależne gminie zadania własne w myśl art. 4 ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz podejmuje czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.

Odpowiednio dobrane programy profilaktyczne pozwolą przeciwdziałać powstawaniu oraz pogłębianiu zaznaczających się problemów wynikających z zażywania środków psychoaktywnych, a dostępność działań terapeutycznych i dostosowany system reintegracji pozwoli na skuteczniejsze rozwiązywanie problemów wynikających z diagnozowanych

uzależnień w środowisku lokalnym. Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w myśl art. 4 ust. 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi stanowi część strategii rozwiązywania problemów społecznych, podobnie gminny program przeciwdziałania narkomanii zgodnie z art. 10 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Przewodniczący GKPiRPA składa sprawozdanie z całokształtu działalności Burmistrzowi Kcyni.

Przez ubiegłe lata systematycznie wzrastała dostępność pomocy osobom dotkniętym problemem uzależnień oraz osobom zagrożonym uzależnieniem. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej jako realizator gminnych programów profilaktycznych udostępnia w swej siedzibie specjalistyczną pomoc osobom uzależnionym od alkoholu i rodzinom dotkniętym problemem alkoholizmu. Na obecne zasoby z jakich mogą korzystać osoby uzależnione i współuzależnione składają się:

Tab. Nr 27. Formy poradnictwa w MGOPS w Kcyni.

Nazwa jednostki realizującej poradnictwo specjalistyczne	Adres, nr tel., fax, e-mail	Typ jednostki: jednostka specjalistycznego poradnictwa/jednostka świadcząca specjalistyczne poradnictwo	Rodzaj prowadzonego poradnictwa (prawne, psychologiczne, rodzinne, inne - jakie)	Dni i godziny przyjęć klientów przez specjalistów
4	5	6	7	8
Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kcyni	ul. Libelta 28, 89-240 Kcynia tel./fax. 52 384-76-78 e-mail: mgops@mgops-kcynia.pl www.mgopskcynia.nbip.pl	Jednostka organizacyjna pomocy społecznej świadcząca dodatkowo poradnictwo specjalistyczne	- Poradnictwo socjalne, - Poradnictwo prawne (nieodpłatna pomoc prawna i nieodpłatne poradnictwo obywatelskie), - Poradnictwo psychologiczne, - Poradnictwo rodzinne świadczone przez pedagoga (obejmuje pedagogizację, psychoedukację, konsultacje z zakresu uzależnień i współuzależnienia, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, motywowanie do zmiany), - Ambulatoryjna terapia uzależnień (grupowa i indywidualna), - Grupa samopomocowa dla osób uzależnionych od alkoholu i grupa samopomocowa dla osób współuzależnionych.	Pracownicy socjalni poniedziałek-piątek 7.00 – 15.00; Radca prawny poniedziałek 12.00 – 16.00 środa i piątek 11.00 – 15.00; Punkt konsultacyjny dla osób i rodzin w kryzysie (psycholog) czwartek 9.00 – 10.00 wtorki 15.00 – 16.00; Psycholog społeczny wtorki 15.00-18.00 czwartek 15.00-17.00; Pedagog - Specjalista profilaktyki uzależnień poniedziałek-piątek 7.00 – 15.00; Instruktor terapii uzależnień czwartek 08.00 – 13.00; Grupa samopomocowa dla osób współuzależnionych środa 15.00 – 16.30;

Prognoza zmian:

Uzależnienia od substancji psychoaktywnych dotyczące zbiorowość na terenie naszego kraju stanowią odzwierciedlenie jakości życia. Istnieje silny związek czynników społeczno - kulturowych, w tym rodzinnych oraz osobowościowych z pojawianiem się licznych zachowań ryzykownych, a więc takich które niosą za sobą negatywne konsekwencje dla zdrowia psychicznego i fizycznego jednostki jak i dla jej otoczenia społecznego. Intensywność działań skoncentrowanych na wzmacnianiu czynników chroniących stwarza możliwość sukcesywnego powstrzymywania zjawisk niekorzystnych. Eliminowanie, czy redukcja czynników ryzyka okazuje się być kolejną potrzebą w środowisku lokalnym gminy Kcynia. Spodziewać należy się tendencji wzrostowej problemu uzależnień, odzwierciedlającej ujętą w badaniach tendencję globalną. Dostrzega się konieczność podejmowania i rozwoju oddziaływań profilaktycznych w społeczności lokalnej.

†) EKONOMIA SPOŁECZNA, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE I WOLONTARIAT

Ekonomia społeczna

Pojęcie ekonomii społecznej jest bardzo szerokie. Często jest opisywana poprzez tzw. przedsiębiorstwa społeczne, które stanowią podstawę jej istnienia. Za przedsiębiorstwo społeczne uznaje się działalność o celach głównie społecznych, której zyski w założeniu są reinwestowane w te cele lub we wspólnotę, a nie w celu maksymalizacji zysku lub zwiększania dochodu udziałowców czy też właścicieli⁷⁰. Oznacza to, że kluczową zasadą ekonomii społecznej jest działanie na rzecz ludzi i społeczeństw lokalnych a nie maksymalizacja zysku. Ważna jest misja społeczna a nie tylko cel gospodarczy.

Do najczęściej spotykanych podmiotów ekonomii społecznej należy:

- 1) Fundacja jest organizacją powołaną dla realizacji celów społecznie lub gospodarczo użytecznych;
- 2) Stowarzyszenie to dobrowolne, samorządne i trwałe zrzeszenie w celach niezarobkowych, opierające swoją działalność na pracy społecznej członków.

⁷⁰ J. Herbst, Pole przedsiębiorczości społecznej w Polsce, [w:] Ekonomia społeczna w Polsce: osiągnięcia, bariery rozwoju i potencjał w świetle wyników badań, red. J. Hausner, A. Giza-Poleszczuk, Warszawa 2008, s. 46

Stowarzyszenie może prowadzić działalność gospodarczą według ogólnych zasad określonych w odrębnych przepisach z zastrzeżeniem, że dochód z tej działalności będzie przeznaczony na cele statutowe, nie będzie przeznaczony do podziału między jego członków;

- 3) Spółdzielnia jest dobrowolnym zrzeszeniem nieograniczonej liczby osób, o zmiennym składzie osobowym i zmiennym funduszu udziałowym, które w interesie swoich członków prowadzi wspólną działalność gospodarczą. Spółdzielnia może również prowadzić działalność społeczną i oświatowo-kulturalną na rzecz swoich członków i ich środowiska;
- 4) Centrum Integracji Społecznej (CIS) to jednostka organizacyjna utworzona przez jednostkę samorządu terytorialnego lub organizację pozarządową, realizująca reintegrację zawodową i społeczną poprzez prowadzenie dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym programów edukacyjnych, obejmujących m.in. nabywanie umiejętności zawodowych, przekwalifikowanie lub podwyższanie kwalifikacji zawodowych oraz nabywanie innych umiejętności niezbędnych do codziennego życia;
- 5) Klub Integracji Społecznej (KIS) to jednostka, której celem jest udzielenie pomocy osobom indywidualnym oraz ich rodzinom w odbudowywaniu i podtrzymywaniu umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej, w powrocie do pełnienia ról społecznych oraz w podniesieniu kwalifikacji zawodowych, jako wartości na rynku pracy;
- 6) Zakład Aktywności Zawodowej (ZAZ) jest rozwiązaniem prawnym wprowadzonym ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, ZAZ nie jest samodzielną formą prawną – jest organizacyjnie i finansowo wydzieloną jednostką, która uzyskuje status zakładu aktywności zawodowej;
- 7) Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych (TUW) ubezpiecza swoich członków na zasadzie wzajemności, przy czym TUW nie jest nastawiony na zysk, a swoim członkom oferuje tanią ochronę ubezpieczeniową w zamian za składki pokrywające

jedynie wypłacone świadczenia oraz koszty działalności⁷¹.

Istnieją organizacje pozarządowe, które w większym lub mniejszym zakresie wpisują się w działania ekonomii społecznej. Nie znaczy to, że wszystkie organizacje pozarządowe są zakwalifikowane jako podmioty ekonomii społecznej. Przede wszystkim zależy to od profilu działania i określonych cech tj. to, czy wśród pracowników lub klientów znajdują się osoby pochodzące z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Organizacje pozarządowe

Zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2014r., poz. 1118 ze zm.) organizacjami pozarządowymi są:

1) niebędące jednostkami sektora finansów publicznych, w rozumieniu ustawy o finansach publicznych,

2) niedziałające w celu osiągnięcia zysku

- osoby prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, w tym fundacje i stowarzyszenia⁷².

Rola i znaczenie trzeciego sektora (za pierwszy sektor uznaje się biznes i otoczenie biznesu, drugi to sektor państwowy) systematycznie wzrasta. Sektor organizacji pozarządowych (z języka angielskiego „non – governmental organization”, w skrócie NGO) ma do spełnienia dwie ważne funkcje. Po pierwsze, stwarza możliwość twórczej i pożytecznej działalności na rzecz poszczególnych osób lub ogółu społeczeństwa. Po drugie, działalność ta może i powinna sprawiać, że ludzie będą czuli, że stanowią wspólnotę - czy to jako naród, czy jako mieszkańcy gminy, czy też jako grupa sąsiadów. To zadanie trzeciego sektora jest bardzo ważne do spełnienia zarówno w skali kraju, jak i sferze lokalnej.

Ranga i znaczenie organizacji pozarządowych, wydają się w dzisiejszych czasach nie do przecenienia. NGO przywiązują większą wagę do pieniędzy niż biznes, ponieważ kilka razy oglądają jedną złotówkę zanim ją wydadzą. W przeciwieństwie do instytucji biznesowych organizacje nie rozpoczynają swojej działalności od pieniędzy, tylko od misji, to znaczy od

⁷¹<http://www.ekonomiaspoleczna.pl/x/435452>

⁷²Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r. (Dz. U. z 2014 r., poz. 1146), art. 3 ust. 2, pkt 1

precyzyjnego określenia komu (czemu) chcą służyć i jaki cel zamierzają osiągnąć, w związku z czym niezmiernie ważna jest współpraca międzysektorowa.

Jak wynika ze sprawozdania z realizacji „Programu współpracy Gminy Kcynia z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego za rok 2023” w powiecie nakielskim zewidencjonowanych jest 280 podmiotów. Są to stowarzyszenia i kluby sportowe zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym, stowarzyszenia zwykłe, uczniowskie kluby sportowe oraz ochotnicze straże pożarne.

Szeroki wachlarz działań organizacji pozarządowych działających w powiecie nakielskim pozwala na realizację wielu zadań publicznych z zakresu między innymi: podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej, z zakresu kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych, wspierania i upowszechniania kultury fizycznej, sportu, ekologii, ochrony dziedzictwa przyrodniczego, turystyki i krajoznawstwa, promocji i organizacji wolontariatu, wspierania osób w wieku emerytalnym, ochrony i promocji zdrowia itp.

Wśród NGO – 53 to podmioty z naszej gminy. Są to stowarzyszenia i kluby sportowe zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym, stowarzyszenia zwykłe, uczniowskie kluby sportowe oraz ochotnicze straże pożarne. W roku 2019, 2020, 2021 wykaz podmiotów został uzupełniony o KGW rejestrowane w ARiMR, które uzyskały prawa na równi z NGO (pozyskiwanie dotacji). „Doszły” również nowe stowarzyszenia sportowe.

Na terenie gminy Kcynia działają następujące organizacje pozarządowe:

Tab. Nr 28. Organizacje pozarządowe na terenie gminy Kcynia.

REJESTR STOWARZYSZEŃ GMINA KCYNIA					
NR	NAZWA	INFORMACJE	DANE TELEADRESOWE	NR KRS	REJESTR STAROSTY
1	Pałucki Klub Jeździecki w Górkach Zagajnych		Górki Zagajne 11 Mail: koniegorki11@wp.pl	000001862	
2	Kurkowe Bractwo Strzeleckie w Kcyni		Ul. Ogrodowa 8	0000312110	
3	Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Kcynia		Ul. Rynek 32	0000069525	
4	Stowarzyszenie na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju Wsi Rozstrzębowo		Rozstrzębowo 14	0000062178	
5	Stowarzyszenie Producentów Ziemiaka Przemysłowego		Ul. Nałkowskiej 15	0000029483	

6	Stowarzyszenie Absolwentów Liceum Ogólnokształcącego im. Karola Libelta w Kcyni		Ul. 22 Stycznia 1	0000071690	
7	Stowarzyszenie Ordo Ex Chao okręg kujawsko –pomorski		Dworcowa 8	0000075798	
8	Stowarzyszenie na Rzecz Mieszkańców Miasta i Gminy Kcynia Tu i Teraz		Ul. Libelta 27	0000244224	
9	Stowarzyszenie Młodzi dla Gminy Kcynia		Ul. Rynek 23	0000282063	
10	Stowarzyszenie Razem dla Dziewierzewa		Dziewierzewo 97A	0000289777	
11	Stowarzyszenie Kobiet „Wspólna droga”		lwno 44a	0000310495	
12	Stowarzyszenie na Rzecz Wspierania Kcyńskiego Sanktuarium Krzyża „Karmel”		Rynek 28	0000310546	
13	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Sipiory i Studzienki „Sąsiedzi”		Ul. Czterdziestka 51, Sipiory	0000334996	
14	Stowarzyszenie „Razem dla Gminy Kcynia”		Ul. Podgórna 6/1	0000382470	
15	Kujawsko – Pomorskie Stowarzyszenie Razem możemy więcej		Studzienki 31	0000463104	
16	Stowarzyszenie na Rzecz Wspierania i Rozwoju Zespołu Szkół w Mycielewie „Nasza Szkoła”		Mycielewo 6	0000503854	
17	Fundacja Pomocy Osobom Przewlekłe i Nieuleczalnie Chorym im. Jana Pawła II – Cud życia		Ul. B. Pobożnego 4/10	0000527385	
18	Stowarzyszenie Św. Mikołaja		Dworcowa 8	0000534274	
19	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Przedszkola Miejskiego w Kcyni „Marzenie”		Ul. Libelta 1	0000578551	
20	Stowarzyszenie Miłośników Regionalnego Zespołu Pałuki w Kcyni		Z. Nałkowskiej 2	0000583308	
21	Stowarzyszenie Edukacji Ekologicznej i Łowieckiej „Dąb” Turzyn		Turzyn 2	0000464042	
22	Stowarzyszenie Razem dla Wsi Żurawia – Włodzimierzewo		Żurawia 24	0000629681	
23	Fundacja Vita Et Natura		Ul. Ceglana 5	0000662021	
24	Fundacja Towarzystwo Naukowo – Edukacyjne SAPERE AUDE		Ul. Szewska 12/2	0000687358	
25	Towarzystwo Historyczne w Kcyni		Wyrzyska 3	0000711398	

26	Stowarzyszenie Human Art.	Celami stowarzyszenia są: 1) edukacja rozwojowa oraz edukacja globalna z zakresu kultury, 2) inicjowanie i wspieranie działań na rzecz kultury, 3) wspieranie społecznego ruchu kulturalnego, 4) zwiększenie dostępności do wydarzeń kulturalnych wśród ogółu społeczeństwa, 5) kształtowanie światopoglądów otwartych na współpracę międzynarodową w zakresie wydarzeń kulturalnych.	Wisławica 16, Studzienki, 89-240 Kcynia Prezes: Dariusz Grzeszczyk	0000760093	
27	Kcyńskie Stowarzyszenie Tenisowe „Nasz Kort”		Szyborskiej 2		SWR.512.7.2017 Stowarzyszenie zwykłe
28	Stowarzyszenie Fachury Kultury		Dobieszewo 22		SWR.512.7.2018 Stowarzyszenie zwykłe
29	Stowarzyszenie „Czas Dzieci”		Ul. Wyrzyska 12		SWR.512.9.2018 Stowarzyszenie zwykłe
30	Stowarzyszenie „Aktywna Kcynia”		Czesława Miłosa 4		SWR.512.13.2019 Stowarzyszenie zwykłe
31	Aktywne Mycielewo		Mycielewo, Szkoła Podstawowa	Zarząd: Małgorzata Kwiatkowska - prezes, Marta Bernas - wiceprezes, Anna Pyszczyńska - skarbnik, Agnieszka Chojnacka - sekretarz	SWR.512.10.2021 Stowarzyszenie zwykłe
32	Ochotnicza Straż Pożarna w Dobieszewie		Dobieszewo, 89-240 Kcynia	KRS 0000119507	
33	Ochotnicza Straż Pożarna w Chwaliszewie		Chwaliszewo, 89-240 Kcynia	KRS 0000069186	

34	Ochotnicza Straż Pożarna w Górkach Zagajnych		Górki Zagajne 33A, 89-240 Kcynia	KRS 0000415409	
35	Ochotnicza Straż Pożarna w Ludwikowie		Ludwikowo 44, 89-240 Kcynia	KRS 0000203347	
36	Ochotnicza Straż Pożarna w Kcyni		ul. Libelta 11, 89-240 Kcynia	KRS 0000071252	
37	Ochotnicza Straż Pożarna w Mieczkowie		Mieczkowo, 89-240 Kcynia	KRS 0000112304	
38	Ochotnicza Straż Pożarna w Łankowicach		Łankowice 10a, 89-240 Kcynia	KRS 0000229479	
39	Ochotnicza Straż Pożarna w Dziewierzewie		Dziewierzewo, 89-240 Kcynia	KRS 0000014199	
40	Ochotnicza Straż Pożarna w Gromadnie		Gromadno 17A, 89-240 Kcynia	KRS 0000073286	
41	Ochotnicza Straż Pożarna w Sipiorych		Sipiory, 89-240 Kcynia	KRS 0000111769	
42	Ochotnicza Straż Pożarna w Żarczynie		Żarczyn, 89-240 Kcynia	KRS 0000071212	
43	Ochotnicza Straż Pożarna w Żurawi		Żurawia 45, 89-240 Kcynia	KRS 0000266985	
44	Ochotnicza Straż Pożarna Jednostka Ratownictwa Specjalnego w Kowalewku		Kowalewko 28, 89-240 Kcynia	KRS 0000201758	
45	Ludowy Zespół Sportowy „ORION” Dziewierzewo	Do zaciągania zobowiązań finansowych oraz wydatkowania Funduszy LZS upoważniona jest Rada. Dla ważności oświadczeń woli w zakresie prawa i obowiązków majątkowych wymagane jest współdziałanie dwóch uprawnionych przedstawicieli Rady.	Dziewierzewo 118a/189-240 Kcynia		11/2003 rejestr Starosty UKS
46	Ludowy Zespół Sportowy „ZJEDNOCZENI” Chwaliszewo	Prezes łącznie z jednym z pozostałych członków Zarządu lub łącznie 3 członków Zarządu w dowolnej konfiguracji.			15/2003 rejestr Starosty UKS
47	Ludowy Zespół Sportowy WULKAN Turzyn	Dwaj członkowie zarządu, w tym prezes lub wiceprezes i osoba spośród członków zarządu upoważniona przez zarząd.	Turzyn 5/589-240 Kcynia		23/2003 rejestr Starosty UKS 42/2009 rejestr Starosty UKS
48	Ludowy Zespół Sportowy Sipiory	Do ważności oświadczeń woli, jak również wszelkich	ul. Sądowa 11/7, 89-100 Nakło nad Notecią,		34/2006 rejestr

		pism w przedmiocie praw i obowiązków majątkowych Klubu oraz oświadczeń woli w innych sprawach uprawniony jest jednoosobowo każdy członek Zarządu (§35 statutu Klubu).	Sipiory 53, 89-240 Kcynia		Starosty UKS
49	Strzelecki Ludowy Klub Sportowy "Kaliber" Kcynia	Dwaj członkowie zarządu, w tym prezes lub wiceprezes i osoba spośród członków zarządu upoważniona przez zarząd.	Urząd Miejski w Kcyni ul. Rynek 23, 89-240 Kcynia		40/2009 rejestr Starosty UKS
50	Międzyszkolny Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Orlik” Kcynia	Oświadczenia woli w imieniu Klubu składają, a także podpisują wszystkie dokumenty mogące spowodować zobowiązania majątkowe dla Klubu dwaj członkowie Zarządu lub jeden członek Zarządu i osoba upoważniona przez Zarządu (§33 statutu Klubu).			44/2010 rejestr Starosty UKS
51	Klub Sportowy "MMA Devil Club Kcynia"	Do dokonywania czynności prawnych w imieniu Klubu wymagane jest współdziałanie dwóch członków Zarządu, w tym, prezesa lub sekretarza. Inne osoby mogą dokonywać czynności prawnych w imieniu Klubu wyłącznie na podstawie pełnomocnictwa udzielonego przez Zarząd (§26 ust. 2 statutu).	ul. Poznańska 10/3, 89-240 Kcynia		1/KS EWIDENCJA KLUBY SPORTOWE DZIAŁAJĄCE W FORMIE STOWARZYSZEŃ, KTÓRYCH STATUTY NIE PRZEWIDUJĄ PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ Z TERENU POWIATU NAKIELSKIEGO
52	Miejski Ludowy Klub Sportowy „ORZEŁ” w Kcyni Międzyzakładowy		ul. Libelta 27, 89 – 240 Kcynia	KRS 0000117601	

53	KGW „Sercem z KGW” Kowalewko				ARiMR
53	KGW Szczepice				ARiMR
54	KGW Rozpętek				ARiMR
55	KGW „Sami Swoi” Żurawia			0410010001	ARiMR
56	KGW w Dziewierzewie			0410010005	ARiMR
57	KGW „Młode Łanki” Łankowice			0410010006	ARiMR
58	KGW „Grocholinianki” Grocholin			0410010007	ARiMR
59	KGW w Dobieszewku			0410010008	ARiMR
60	KGW Babeczki Turzyn			0410010010	ARiMR
61	KGW Noteckie Kobiетки Nowa Wieś Not.			0410010012	ARiMR
62	Koło Gospodyń Wiejskich Rozpętek			0410010002	ARiMR
63	Koło Gospodyń Wiejskich w Szczepicach			0410010003	ARiMR
64	Koło Gospodyń Wiejskich "Sercem z KGW" Kowalewko			0410010004	ARiMR
65	Koło Gospodyń Wiejskich "Kogel-Mogel" w Górkach Zagajnych			0410010009	ARiMR
66	Koło Gospodyń Wiejskich "Polne Kwiaty" w Dobieszewie			0410010011	ARiMR
67	Koło Gospodyń Wiejskich "Kobiety Rządzą" Żarczyn			0410010013	ARiMR
68	Koło Gospodyń Wiejskich „Pokolenia” Studzienki			0410010014	ARiMR

Za cel główny współpracy gminy z organizacjami przyjmuje się poprawę jakości życia oraz pełniejsze zaspokajanie potrzeb społecznych mieszkańców gminy Kcynia poprzez stwarzanie możliwości i warunków uczestniczenia w życiu publicznym.

Cel główny realizuje się poprzez następujące cele szczegółowe:

- 1) pobudzenie aktywności organizacji pozarządowych działających na terenie gminy;
- 2) promowanie społeczeństwa obywatelskiego poprzez wspieranie aktywności mieszkańców gminy, coraz lepsze poznawanie i diagnozowanie środowisk organizacji działających na terenie gminy;
- 3) integrację podmiotów prowadzących działalność obejmującą swym zakresem sferę zdań publicznych wymienionych w art. 4 ustawy;
- 4) otwarcie na innowacyjność oraz konkurencyjność poprzez umożliwienie organizacjom wystąpienia z ofertą realizacji konkretnych zadań publicznych;

- 5) tworzenie warunków do wzmocnienia istniejących organizacji, powstawania nowych organizacji i inicjatyw obywatelskich;
- 6) zapewnienie jeszcze efektywniejszego wykonywania zadań publicznych gminy przez włącznie do ich realizacji organizacji;
- 7) współpracę sektora pozarządowego i społeczności lokalnych w kreowaniu polityki społecznej w gminie;
- 8) wspieranie oraz powierzanie organizacjom zadań publicznych.

Dla przykładu do priorytetowych obszarów zadań publicznych gminy Kcynia zaplanowanych do realizacji w 2023 roku przy współudziale organizacji pozarządowych, należały zadania z zakresu :

1. nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania pod nazwą „EDUKACJA 2023”.
2. kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, pod nazwą „KULTURA I DZIEDZICTWO NARODOWE 2023”.
3. ochrony i promocji zdrowia, w tym działalności leczniczej w rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz.U. 2021 poz. 711), działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym oraz promocji i organizacji wolontariatu pod nazwą „ZDROWIE, SENIORZY I WOLONTARIAT 2023”,
4. wspierania i upowszechniania kultury fizycznej, pod nazwą „SPORT 2023”.

Tab. Nr 29. Podział środków na konkursy dla organizacji pozarządowych.

ŚRODKI PRZEZNACZONE NA KONKURSY

ROK 2020 - 140.000,00 zł

- 10.000,00 zł wypoczynek*

1. Zadania z zakresu edukacji	20.000,00 zł
2. Zadania z zakresu kultury -	70.000,00 zł
3. Zadania z zakresu zdrowia	10.000,00 zł
4. Zadania z zakresu sportu	30.000,00 zł
5. Wypoczynek letni	10.000,00 zł

Konkurs nie został ogłoszony z uwagi na epidemię covid-19.

- 2.500,00 zł z tej puli dołożone aneksem dla OSP w Kcyni, jako wkład do projektu MKIDN na zakup instrumentów muzycznych
- 3.000,00 zł przekazane aneksem dla Naszego Kortu celem zakupu maszyny do podawania piłek

ROK 2021 - 160.000,00 zł

1. Zadania z zakresu edukacji	20.000,00 zł
2. Zadania z zakresu kultury -	70.000,00 zł
3. Zadania z zakresu zdrowia	20.000,00 zł
4. Zadania z zakresu sportu	40.000,00 zł
5. Wypoczynek letni *	10.000,00 zł

ROK 2022 - 160.000,00 zł

1. Zadania z zakresu edukacji	20.000,00 zł
2. Zadania z zakresu kultury -	70.000,00 zł
3. Zadania z zakresu zdrowia	20.000,00 zł
4. Zadania z zakresu sportu	40.000,00 zł
5. Wypoczynek letni *	10.000,00 zł

* Konkurs nie odbył się, środki na zajęcia pozalekcyjne dla szkół - konkurs

Wolontariat

Wolontariat to świadoma, dobrowolna działalność podejmowana na rzecz innych, wykraczająca poza więzi rodzinno-przyjacielsko-koleżeńskie⁷³. W myśl ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie wolontariusz to osoba fizyczna, która ochotniczo i bez wynagrodzenia wykonuje świadczenia na zasadach określonych w ustawie⁷⁴. Wolontariat niesie ze sobą ogromny potencjał, który przynosi wiele korzyści. Pozwala na samorealizację i stwarza okazję dla tych, którzy poszukują kontaktów z innymi ludźmi, staje się sposobem pozyskiwania nowych umiejętności.

Na terenie gminy Kcynia wolontariat jest realizowany przez Szkolne Koło Wolontariatu przy Zespole Szkół Technicznych. Ma on na celu zaangażowanie społeczności szkoły – nauczycieli, rodziców, uczniów na rzecz potrzebujących. Aktywność wolontariuszy ukierunkowana jest na dwa zasadnicze obszary: środowisko szkolne i środowisko pozaszkolne.

⁷³<http://wolontariat.org.pl/wolontariusze/kim-jest-wolontariusz/>

⁷⁴Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r.

W środowisku szkolnym organizowana jest pomoc koleżeńska w nauce, praca w bibliotece szkolnej. W środowisku pozaszkolnym realizowane są akcje charytatywne wspierające instytucje, fundacje, stowarzyszenia i osoby prywatne. Koło współpracuje z Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Kcyni, Gminnym Centrum Kultury i Biblioteki w Kcyni, parafiami pw. św. Michała Archanioła oraz pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, Przedszkolem Miejskim im. Ziemi Pałuckiej w Kcyni, Bankiem Spółdzielczym w Kcyni oraz przedsiębiorcami z terenu gminy.

Diagnostując lokalną sytuację społeczną oraz ujmując ją w perspektywie najbliższych lat, konieczne należy określić zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych, o których mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych. Wymienia się następujące usługi: 1. polityki prorodzinnej, 2. wspierania rodziny, 3. systemu pieczy zastępczej, 4. pomocy społecznej, 5. promocji i ochrony zdrowia, 6. wspierania osób niepełnosprawnych, 7. edukacji publicznej, 8. przeciwdziałania bezrobociu, 9. kultury, 10. kultury fizycznej i turystyki, 11. pobudzania aktywności obywatelskiej, 12. mieszkalnictwa, 13. ochrony środowiska, 14. reintegracji zawodowej i społecznej.

Prognoza zmian

Organizacje działające na terenie gminy Kcynia skupiają się głównie w obszarze kultury, zdrowia i sportu, które mieszczą się w powyższym katalogu. Brakuje organizacji zajmujących się problemami społecznymi, działających na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Ponadto żadna z organizacji nie prowadzi działalności w zakresie szeroko rozumianych usług społecznych, np. w zakresie opieki nad osobą zależną czy prowadzenia świetlic dla dzieci i młodzieży. Rolą samorządu jest pobudzanie do podejmowania tego rodzaju aktywności poprzez działania promocyjne NGO-sów, poszerzanie obszarów ich współfinansowania czy organizowanie spotkań dotyczących zakładania i działalności podmiotów ekonomii społecznej, w szczególności spółdzielni socjalnych, od których można by zakupić różnego rodzaju usługi.

m) OCHRONA ZDROWIA

Zdrowie dla człowieka jest najcenniejszą wartością i niczym nie można go zastąpić. Według definicji Światowej Organizacji Zdrowia WHO zdrowie to nie tylko całkowity brak choroby, czy niepełnosprawności, ale także stan pełnego, fizycznego, psychicznego i społecznego dobrostanu (dobrego samopoczucia)⁷⁵. Zdrowy człowiek ma większe szanse na samorealizację, satysfakcjonujące pełnienie ról społecznych, czy też dobrą adaptację do zmian środowiska. W szerszym ujęciu tylko zdrowe społeczeństwo może tworzyć dobra materialne i kulturowe oraz zapewnić rozwój społeczny i gospodarczy⁷⁶. Dlatego tak ważna jest ochrona zdrowia rozumiana jako zespół działań na rzecz zdrowia publicznego, realizowana przez różne sektory życia społeczno-gospodarczego⁷⁷.

Mieszkańcy gminy Kcynia mają zapewnioną podstawową opiekę lekarską poprzez działanie Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „Nasza Przychodnia” w Kcyni.

Ponadto na terenie gminy działają: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Gabinet Lekarza Rodzinnego w Żarczynie oraz Poradnia ginekologiczno-położnicza, którą prowadzi Grupa Nowy Szpital, która jest siecią prywatnych szpitali (najbliższe w Nakle i Szubinie), świadczy ona usługi bezpłatnie w ramach powszechnego ubezpieczenia.

Na terenie gminy funkcjonują trzy apteki.

Od 2008 r. w Kcyni funkcjonuje podstacja pogotowia ratunkowego, która swoją siedzibę ma przy Ochotniczej Straży Pożarnej. Jednostka pogotowia ratunkowego zapewnia możliwość niesienia szybkiej i profesjonalnej pomocy, co przekłada się na poprawę bezpieczeństwa mieszkańców naszej gminy.

Analizując temat ochrony zdrowia warto zwrócić uwagę na profilaktykę zdrowia. Jej celem jest podjęcie skutecznych działań przywracających zdrowie, jak również zahamowanie choroby. Liczne działania z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia realizuje Urząd Miejski w Kcyni w ramach współpracy partnerskiej oraz w formie zadań zleconych.

Prognoza zmian

Głównym problemem dotyczącym ochrony zdrowia na terenie gminy Kcynia jest brak szerokiego dostępu do lekarzy specjalistów.

⁷⁵Konstytucja Światowej Organizacji Zdrowia z 22 lipca 1946 r. (Dz. U. z 1948 nr 61 poz. 477)

⁷⁶Narodowy Program Zdrowia na lata 2007- 2015

⁷⁷Michalak J., Edukacja zdrowotna, terapia, promocja zdrowia i prewencja, [w:] Denys A. [red.], Zagrożenia zdrowia publicznego. Wybrane zagadnienia., Warszawa 2014, s. 276

Na terenie gminy coraz częściej organizowane są działania promujące zdrowie o bardzo szerokim przekroju tematycznym. Z roku na rok oferta ta jest coraz bogatsza, co z pewnością przyczynia się do kształtowania zdrowego trybu życia, kontrolowania stanu zdrowia czy zadbania o profilaktykę zdrowia.

6. ANALIZA SWOT

Technika analityczna SWOT jest stosowana w obszarach planowania strategicznego jako narzędzie analizy strategicznej. Polega na posegregowaniu posiadanej informacji o danej sprawie na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych):

S (*Strengths*) – mocne strony: wszystko to co stanowi atut, przewagę, zaletę analizowanego obiektu,

W (*Weaknesses*) – słabe strony: wszystko to co stanowi słabość, barierę, wadę analizowanego obiektu,

O (*Opportunities*) – szanse: wszystko to co stwarza dla analizowanego obiektu szansę korzystnej zmiany,

T (*Threats*) – zagrożenia: wszystko to co stwarza dla analizowanego obiektu niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.

ANALIZA SWOT

Tabela Nr 30. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - zaangażowanie pracowników służb pomocowych, - poradnictwo specjalistyczne, - dobre praktyki współpracy między instytucjami, - doświadczenie w pozyskiwaniu środków zewnętrznych i realizacji projektów na rzecz aktywnej integracji, - wyspecjalizowana kadra, - znajomość środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym, - znaczny wzrost specjalistycznej pomocy dla osób uzależnionych i współuzależnionych, 	<ul style="list-style-type: none"> - słaba organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży (wykraczająca poza zajęcia kulturalne i sportowe); - wysokie bezrobocie, z dominacją kobiet i osób młodych w strukturze osób bezrobotnych, - problemy komunikacyjne z dojazdem do pracy, - niska motywacja do zmiany sytuacji życiowej, - uzależnienia, - przemoc, - brak instytucji opieki nad małym dzieckiem,

<ul style="list-style-type: none"> - działalność Zespołu Interdyscyplinarnego, - rozwój form wsparcia rodziny, - działalność Szkolnego Koła Wolontariatu przy Zespole Szkół Technicznych, 	<ul style="list-style-type: none"> - starzenie się społeczeństwa i jego niska aktywność, - duża liczba korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, - nieuczciwość, postawa roszczeniowa i niechęć współpracy dużej liczby osób korzystających z pomocy społecznej,, - niska atrakcyjność legalnej pracy w stosunku do otrzymywanych świadczeń socjalnych, - ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów, - mała liczba ukonstytuowanych form wolontariatu, - mała liczba organizacji pozarządowych nakierowanych na problemy społeczne,
<p style="text-align: center;">SZANSE</p> <ul style="list-style-type: none"> - wsparcie środków zewnętrznych, szczególnie Europejskiego Funduszu Społecznego, - udział w programach i konkursach (w tym ministerialnych), - podejmowanie działań aktywizujących, - podnoszenie kompetencji osób o niskich kwalifikacjach na rynku pracy, - rozwój wolontariatu, w tym ukonstytuowanie istniejących grup, aktywizowanie mieszkańców, w tym klientów pomocy społecznej do podejmowania działań wolontariackich, - rozwój trzeciego sektora, - tworzenie warunków dla powstawania podmiotów ekonomii społecznej i organizacji pozarządowych (wsparcie specjalistów, szkolenia, spotkania informujące), 	<p style="text-align: center;">ZAGROŻENIA</p> <ul style="list-style-type: none"> - regulacje prawne uniemożliwiające wysoką efektywność pracy socjalnej, - duża dostępność do środków psychoaktywnych, - kryzys wartości moralnych, - praca w szarej strefie, - kryzys rodziny, - zanikanie więzi społecznych, w tym sąsiedzkich, - uzależnienie od systemu pomocy społecznej, - trudna sytuacja finansowa gminy, - brak zabezpieczenia wkładu własnego.

II. CZĘŚĆ PROGRAMOWA.

1. Misja, cele, kierunki działań.

MISJA:

Gmina Kcynia - gminą przyjazną rodzinie, wrażliwą na problemy i reagującą na potrzeby mieszkańców oraz skutecznie działającą na rzecz pomocy rodzinie

Spełnianie misji polegać będzie na dążeniu do celów poprzez wyznaczanie kierunków i realizację określonych działań.

CEL STRATEGII:

Celem głównym niniejszej strategii jest stworzenie warunków do umożliwienia osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Tabela Nr 31. Cele szczegółowe i harmonogram działań

Lp.	CELE SZCZEGÓŁOWE	DZIAŁANIA	REALIZATORZY	TERMIN REALIZACJI	WSKAŹNIKI
1.	Zaspokajanie podstawowych potrzeb bytowych mieszkańców	udzielanie świadczeń wynikających w szczególności z ustaw o pomocy społecznej, o świadczeniach rodzinnych, o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, o systemie oświaty (w zakresie pomocy materialnej dla uczniów) oraz programów	MGOPS	2024-2031	liczba osób korzystających ze wsparcia wynikającego z wymienionych ustaw;

		rządowych (w szczególności Posiłek w szkole i w domu, Opieka 75+			
2.	Zapobieganie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu	podjęcie działań aktywizujących i warunkujących przyznanie pomocy, takich jak: - realizacja projektów skierowanych do grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, - realizacja kontraktów socjalnych i projektów socjalnych, - świadczenie zróżnicowanego poradnictwa: psychologicznego, rodzinnego, prawnego oraz pracy socjalnej;	MGOPS GKPiRPA	2024- 2031	liczba osób, która wzięła udział w projektach, liczba zawartych kontraktów socjalnych, liczba osób korzystających z poradnictwa i pracy socjalnej.
3.	Rozwijanie form pomocy dziecku i rodzinie	realizacja gminnego 3-letniego programu wspierania rodziny, ze szczególnym naciskiem na tworzenie i funkcjonowanie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży;	MGOPS GKPiRPA	2024- 2031	liczba utworzonych placówek wsparcia dziennego, liczba działań wynikających z w/w programu,
4.	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	zintensyfikowana współpraca służb i działalność Zespołu Interdyscyplinarnego oraz realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej	MGOPS GKPiRPA Zespół Interdyscyplinarny, szkoły, Policja, kuratorzy	2024- 2031	liczba rodzin objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego, liczba zrealizowanych działań wynikających z w/w programu,
5.	Rozwój form wsparcia dla	- utworzenie domu dziennego pobytu dla osób starszych lub/i	MGOPS GCKiB	2024- 2031	liczba utworzonych miejsc w domu

	osób starszych i niesamodzielnych oraz niepełnosprawnych	wymagających wsparcia w formie usług opiekuńczych, -prowadzenie zajęć aktywizujących dla seniorów (np. UTW, klub seniora) - utworzenie warsztatów terapii zajęciowej, - świadczenie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych , w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi, -świadczenie usług sąsiedzkich, - świadczenie usług teleopieki,	UM Kcynia		dziennego pobytu oraz w warsztatach terapii zajęciowej, liczba zajęć, liczba osób korzystających z działań aktywizacyjnych, liczba osób objętych usługami opiekuńczymi, w tym specjalistycznymi
6.	Rozwijanie działań profilaktycznych i terapeutycznych w zakresie walki z uzależnieniami	realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Przeciwdziałania Akoholizmowi ,	MGOPS GKPiRPA szkoły, Policja	2024-2031	liczba osób objętych wsparciem, liczba zrealizowanych działań wynikających z w/w programu,
7.	Pobudzanie do podejmowania aktywności społecznej i zawodowej	Działania wolontariuszy przy współpracy z MGOPS w Kcyni, prowadzenie doradztwa i spotkań w zakresie przedsiębiorczości, ekonomii społecznej oraz działalności organizacji pozarządowych.	MGOPS, organizacje pozarządowe	2024-2031	liczba wolontariuszy, liczba osób objętych wsparciem w ramach wolontariatu, liczba inicjatyw podjętych w ramach wolontariatu, liczba udzielonego doradztwa/ spotkań, osób

					objętych wsparciem.
8.	Zapewnianie opieki nad dzieckiem w wieku do lat 3.	- utworzenie i rozwój form opieki nad dzieckiem do lat 3. (np. żłobka, klubu dziecięcego, opiekuna dziennego).	UM Kcynia Przedszkole Miejskie	2024-2031	liczba miejsc opieki nad dzieckiem w wieku do lat 3.

2. RAMY FINANSOWE STRATEGII

Zadania wymienione w niniejszej strategii będą finansowane ze środków własnych gminy (w ramach zadań własnych), budżetu państwa (w ramach zadań zleconych i dotacji na zadania własne), środków zewnętrznych, w tym środków Unii Europejskiej oraz innych możliwych źródeł finansowania.

Prognozy do określenia ram finansowych niniejszego dokumentu sporządzono w oparciu o strukturę wydatków Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kcyni w latach 2019-2022, które kształtowały się następująco:

Tabela Nr 32. Wydatki MGOPS w latach 2019-2022

Rok	Wydatki	% wzrostu w stosunku do roku poprzedniego
2019	25.768.543,37	-
2020	29.228.381,64	13,43
2021	29.532.411,71	1,04
2022	33.548.589,85	13,60

Średni procent wzrostu wydatków budżetowych wyniósł 9,36.

Ramy finansowe na poszczególne lata realizacji strategii przedstawiają się następująco:

Tabela Nr 33. Ramy finansowe strategii

Lp.	Rok	Prognoza wydatków na działania wynikające ze strategii w poszczególnych latach z uwzględnieniem wskaźnika wzrostu 9,36 %
1	2024	36.688.737,86
2	2025	40.122.803,72
3	2026	43.878.298,15
4	2027	47.985.306,90
5	2028	52.476.731,63
6	2029	57.388.553,71
7	2030	62.760.122,33
8	2031	68.634.469,78

Przyjąć należy, że wysokość środków na dany rok budżetowy może się zmieniać w zależności od potrzeb wynikających w szczególności ze zmian przepisów prawa oraz możliwości pozyskania środków zewnętrznych.

3.MONITORING

Monitoring Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie oparty na gromadzeniu, analizie i interpretacji danych pozyskanych przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminną Komisję Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policję, Zespół Interdyscyplinarny, szkoły oraz inne osoby lub instytucje współpracujące w obszarze problemów społecznych.

Instytucje odpowiedzialne za realizację poszczególnych programów, na zasadach i terminach określonych w przepisach prawa przedkładają odpowiednim władzom sprawozdania z ich realizacji.

Potrzeby wynikające z powyższych sprawozdań, zmiany organizacyjne, społeczne lub zmiany prawa mogą być podstawą do modyfikacji niniejszej strategii z uwagi na jej otwarty charakter .